

**Joan hevur
selt 6.000
FF-bløð**

Havbit í Alaska

Vit hava enn fleiri áhugaverdar frásagnir um fiskivinnu í Alaska

Síða 2

Føroyingar í Canada

Vitjan í Kitimat, har tey vita at Føroyar eru til.

Síða 25

Eliesar fer við deyðsiglara og flekir á dekkinum

Seinni partur av frásøgnini hjá 97 ára gamla Eliesari av Kirkju.

Síða 11

Fólk verða fuppað eftir sjónvarpsgjaldi

Síða 8-9

SJÓNVARP FØROYA M.A. Winthersgøta 2 – Postboks 21 – 110 Tórshavn - Føroyar
(THE FAROESE TELEVISION)

Tórshavn, tann 17-10-2003

Vit loyva okkum vinarliga at senda tygum hetta skriv í samband við, at Sjóntv Føroya er farið undir at gera enn eina hyggjarakanning. Vit gera kanningina, tí hyggjaraskrá okkara vísir, at tað enn eru húski, ið hava sjónvarp, men ikki eru skrásett.

Men, sum hugva heima, eru vit 84% av teimum, sum hava sjónvarp, eisini skrásett.

Nýtt dømi um serføroyska lögfrøði: Fólk verða kravd eftir sjónvarpsgjaldi eftir kunngerð, sum er beinleiðis í stríð við kringvarpslógina.

Vitjan í indianarabýi

Vit hava vitjað indianarabý í Canada og hava hitt gitnan indianskan listarmann.

Síða 14-15

www.faroeyard.fo

SKIPASMIÐJAN

Tel: 471116

Fartel: 216270

poul@kjolbro.com

24/7 tænasta

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyrri KÄRCHER trýstspularum til ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen - Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Havbit í Alaska

Laksur verður settur út og kemur aftur at verða veiddur

Tað er tað stuttliga við at ferðast í USA, at fólk er lætt at koma í samband við, og ein kemur beinanvegin at kenna tað, sum um ein kennir viðkomandi. Munurin millum t.d. danir og amerikanarar sæst best, tá ein kekkar inn í eini floghavn. Danska avgreiðslufólkið sigur minst gjørligt, meðan tað amerikanska saktans kann fara at tosa um veður og vind ella onnur dagligdags evni, sum um talan var um kenningar.

Fyrsti dagurin í Sitka var ein sunnudagur, og tað varð farið ein túr oman á bátabrúgvvarnar at hyggja eftir teimum nógvu bátunum, sum lógu har. Har var eisini onkur bátæigari komin oman, og eg kom í prát við ein teirra, Roger at navni. Hann var sera fyrirkomandi. Hann var ikki fiskimaður sum so, men hann hevði bát, so hann kundi fara á flot viðhvørt. Hann fekst eisini við at kava eftir sjópylsu.

Hann segði, at hann arbeiddi á eini laksastøð, har endamálið var kleking av smolti til "havbit" ella "ocean ranching". Hetta merkir í stuttum, at laksasmolt verður slept á sjógv, og tá laksurin kemur aftur, kann hann veiðast av fiskimonnum. Hetta ljóðaði sera áhugavert. So hann skrivaði navn og tlf. niður og segði, at var áhugin til staðar, so var eg vælkominn at vitja.

Hóast skráin var trong, hildu vit føroyingar á ráðstevnuni, at hetta ljóðaði so mikið áhugavert, at vit høvdu allir hug at taka av hesum tilboðnum. So vit ringdu og fingi avtalu ein seinnapart.

Fyrst fóru vit til gongu

Roger inni á skrivstovuni saman við arbeidsfelaga.

Her greiðir Roger føroyingunum Páli, Onnu Mariu og Eyðuni frá virkseminum á staðnum.

til skrivstovuna hjá Northern Southeast Regional Aquaculture Association, stuttnevnt NSRAA. Her hittu vit Roger Villien, og vit koyrdu beint út til klekistøðina, sum var við annan endan av vegnum í Sitka. Tað tók einar 20 minuttir at koyra hagar, og fingi vit høvi til at síggja hendan partin av oynni, sum vit annars ikki høvdu havt høvi til.

Staturin Alaska byrjaði virksemini í 1978-79, og er hetta seinni yvirtikið av NSRAA, sum meira at kalla er ein sjálveigandi stovnur.

Fiskimenn fáa 4 ferðir so nógv aftur, sum teir gjalda. Her klekja teir fleiri av teimum vanligu laksasløgunum á hesum leiðum, og smoltið verður sett út, tá tað hevur fingið eina passaliga stødd. Tá laksurin, sum tað liggur í honum, kemur aftur til staðið, har hann hevur sín uppruna, verður hann á ein burðardyggan hátt veiddur av fiskimonnum. Fiskimenn gjalda eisini ein part av kostnaðinum av støðini, nevniliga 3% av avreiðingarvirðinum. Hóast bert fá prosent av tí, sum verður sett út, kemur

aftur, so loysir hetta seg. Men mett verður, at fiskimenn fáa einar fyra ferðir tað aftur, sum hetta kostar teimum. Miðað verður eftir, at bert 70% av tí laks, sum kemur aftur, verður veiddur. Restin skal koma stovninum til góðar.

Tað eru einir 240 bátar, sum fáa gagn av hesum arbeiði, og serstakliga ger tað mun fyrra partin av sesongini.

Á støðini arbeiða eini 20 fólk. Á heimasíðuni hjá støðini: www.nsraa.com er ein hópur av upplýsingum um hetta virksemini. Tað eru fleiri støðir

Her sæst klekistøðin, vit vitjaðu. Tað eru eisini aðrar deildir. Men higar slepst bert við báti.

Her fer eisini fram eitt kanningararbeiði. Ovari partur av høvðinum verður sagaður omanav ...

... og hypofysan verður pilkað burturúr við pinsett. Fakmaðurin, Pál, hyggur við áhuga at. Hypofysan úr laksinum verður nýtt til djóraheiligvág

ymsastaðni í økinum, men tá eingin vegur er, má farast hagar við báti. Ein av støðunum, Green Lake, liggur einar 100 km sunnanfyri Sitka.

Sum kunnugt eru fleiri sløg av laks á hesum leiðum. Men tað, sum mest verður gjørt burturúr, er slagið sum kallast chum. Seinastu árinu eru sett út uml. 40 mill. yngul árliga, og tað, sum kemur aftur, liggur um 2 mill. laksar, tó árinu 1998-2000 eru 3 mill. afturkomin. Laksurin, sum kemur aftur, verður fyrst og fremst veiddur av nóta- og garnabátum.

Men nakað væl verður eisini veitt við dyrking, sum vit lýstu í seinasta blað.

Tað kann verða lagt afturat, at stuttleikafisking eisini telur nógv her, so hetta virksemini gagnar eisini hesum og harvið ferðafólkaíðnaðinum.

Tað var sera áhugavert at fáa møguleika til at síggja hetta virksemini. Hetta undirstrikar tað, sum vit hava víst á í øðrum greinum, at Alaska hevur ein veruliga skipaðan fiskivinnupolitikk, sum onnur, og kanska eisini vit, kundu lært av.

Her roynir laksurin at koma niðan eftir einum eftirgjørðum fossi.

Her sær laskurin sínar fyrstu dagar.

Føroya lögmaður
 Tinganes
 FO-110 Tórshavn
 Føroyar

Vientiane 19. oktober 2003

Góði lögmaður.

Vit hava frætt, at politiski andstøðingurin, Ólavur Petursson, hevur verið illa pínur, meðan hann hevur verið í varðhaldi í landi tygara. Nógv bendir á, at henda pínungur er farin fram, tí Ólavur Petursson hevur aðra hugsan enn stjórnin í Føroyum. Vit vita eisini, at harra Petursson enn eina ferð er fongslaður og hevur sitið innibýrgdur síðan mai í ár, uttan at hann hevur verið fyrri rættin.

Góði lögmaður! Vit vilja staðiliga mæla ímóti, at tygum lata slíkt fara fram í Føroyum. At hava og tora at gera vart við politiskar hugsanir er ein mannarættur, ið er galdandi fyrri øll. Tí heita vit á tygum um at lata Ólav Petursson leysan alt fyrri eitt. Øll hava rætt at hava egnar áskoðanir uttan at verða fongslað av órøttum og pín: Eisini Ólavur Petursson og aðrir borgarar, ið hava verið illa viðfarnir av myndugleikunum, ið tygum sum lögmaður hava ábyrgdina av!

Vinaliga

Thao Yang

Thao Yang
 Luang Prabang Road 49
 P.O. BOX 6977
 Vientiane
 Laos

... tibetur er slíkt ikki veruleiki í Føroyum! Men tað er tað aðrastaðni í heiminum. Tí bjóðar Amnesty International í Føroyum tær at vera partur av heimsumfatandi átakinum, Skriva fyrri lívi. Kom inn á heimasíðuna hjá Amnesty International í Føroyum og tekna teg til at Skriva fyrri lívi. So fært tú trý teldubrev um mánaðin, sum tú kanst skriva út og senda teimum, ið hava ábyrgdina av, at mannarættindi verða brotin. **Kom og skriva fyrri lívi.**

Søgan um Eiler

Nú er 3. og seinasta bind komið av søguni um Eiler Jacobsen, soleiðis sum hon er niðurskrivað av Óla Breckmann.

Sjálvur havi eg kunnað fylgt væl við í hesi søgu, meðan hon er farin fram. T.v.s. frá tí, at Eiler fann saman við Beintu, systkinabarninum, og tey so giftust í 1962. Seinni komu vit at sita hvørjumegin borðið í Reiðarafelagnum og Fiskimannafelagnum, og tá eg fyrri góðum tjúgum árum síðan fekk ein verfaðir, var tað ein, sum sigldi við "Norðborg", sum jú var eitt av skipunum, har Eiler átti ein stóran part, og verfaðir hansara og mammubeiggi mín, Petur Háberg, var reiðari.

Tað skal fyrst sigast, at tað er eitt kvett at hava fingið hesa søgu á prent. Hetta er ikki bert stórir partur av okkara fiskivinnusøgu, sum hervið er til skjals, men eisini ein stórir partur av okkara samfelagssøgu í nýggjari tíð.

Tað er bæði ein styrki og ein veikleiki, at tað er Óli Breckmann, sum hev-

ur ført pennin. Eingin ivast í hansara evnum at skriva, og tað skal sigast, at tað er ótrúligt, sum hann hevur avrikað og funnið fram til av fakts av ymiskum slag. Hetta er nógv meira tíðarkrevjandi, enn fólk gevur sær far um.

Men hinvegin er hann ein markantur politikari, sum hevur til arbeiðis at lýsa eitthvørt mál frá bert einari síðu. Myndin hevði kanska ikki verið so einvís, um sjónarmiðini hjá fleiri pørtum eisini vórðu lýst.

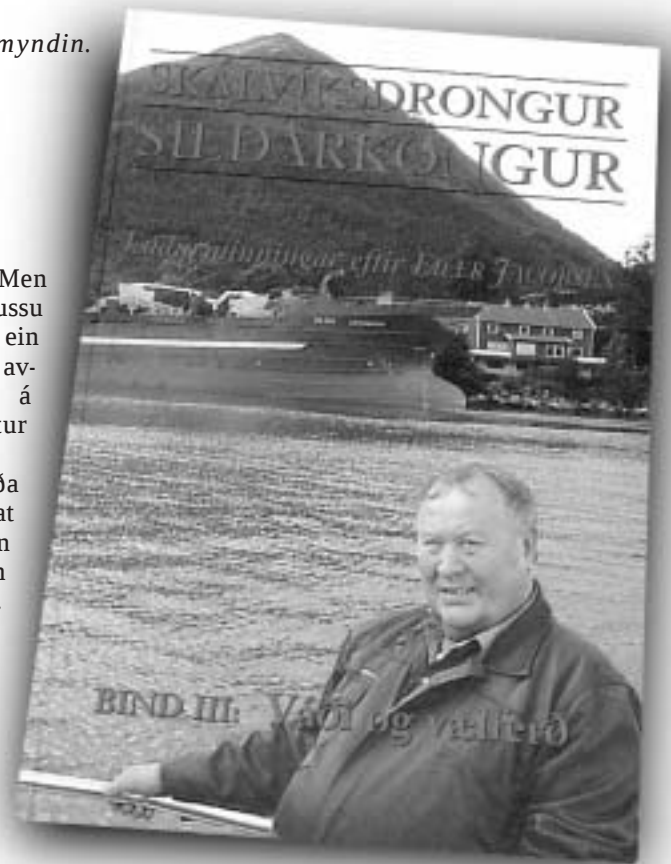
Ein hevur eisini onkuntíð hug at ivast í, nær tað eru sjónarmiðini hjá Óla, sum eru lýst, og nær tað eru tey hjá Eileri. Tað er eisini óheppið, tí tann, sum kennir Eiler, veit, at hann er ikki so "frelstur" í sínum politisku sjónarmiðum sum Óli.

Tað er eingin ivi um, at Eiler hevur verið ein knassi. Hann er ikki føddur við gullskeið í hond. Hann misti jú pápan sum

smádrongur. Hann kom tó persónliga væl fyrri seg við seinnu giftuni hjá mammuni í Skálavík. Men Eiler hevur við egnum evnum, og hjálptur av "gudi og góðum fólki", megnað meira enn teir flestu. Hann hevur tikið kjansir, ikki bert á tí reint vinnuliga økinum, men eisini mótvegis myndugleikunum og kanska eisini peningastovnum. Tað er lætt at skilja, at hetta hevur verið gjørt við teirri óskipaðu politisku skipan, vit hava havt. Tað hevur vanliga gingist væl, men ikki altíð, sum t.d. við "Háborg".

Bardagin um "Háborg" Júst hesin parturin av bókinum er søgan um ein maktkamp millum ein vinnulívsmann og politiska myndugleikan. Soleiðis sum málið verður sett upp, og soleiðis sum ein minnst tað, kann sigast, at viðferðin av Eileri

Permumyndin.

var sera óheppin. Men hetta vísir eisini, hvussu tað kann falla út, tá ein politikkur um at avmarka veiðitrýstið á botnfiski varð fluttur yvir á nótarflotan.

Her kann verða nevnt, at orsøkin til, at vit hava ein so frægan nótarflota er, at menn hava torað at satsa. Eitt gott dømi um hetta er søgan um "Christian í Gróttinum". Tað var Jákup Frederik Øregaard, sáli, sum bílegði hetta skip fyrst í 70-unum – eftir at hava fingið "Jupiter" nøkur ár frammanundan. Men almenna útlitið fyrri nótarveiði var tá so vánaligt, at Øregaard tordi ikki meira, og hann lat sáttmálan frá sær til Palla hjá Mariannu. Aftaná nógvar trupulleikar er hetta ein tann peningasterkasta fyrirøkan, sum vit hava í dag. Høvdu vit tá havt ov fýrakant-

aðar reglur, hevði henda fyrirøkan kanska als ikki verið til í dag.

Eru bert sosialistar "fanar"? Fyri at koma aftur til Óla, so líður hann framvegis av teirri avoldaðu samfelagsuppfatan, at "sosialistar" umboða tað ónda í

politikki, meðan hann sjálvur umboðar tað "góða". Tí vóru tað sjálsagt "sosialistar", sum spentu bein fyrri fyrri Eiler í "Háborg"-málinum, meðan teir "góðu" stuðlaðu honum.

Hetta er beinleiðis tvætl, fyrri at siga tað milt. Uttan á nakran hátt at verja

Hetta er í 1978 umborð á "Sólborg". Uttan t.h. er Olaf Johansen, sum hevur starvast á Fiskimannafelagnum eitt mannaminni. Næstur honum er Linjohn Christiansen úr Skálavík, sum er rækjuskipari í Grønlandi.

Hetta er nevndin í Reiðarafelagnum, sum FF hevur havt mangan dystin við. Aftara rað f.v. eru Jákup Sólstein, Niels Juel Mortensen og Eiler. Fremra rað: Jens Erik Nielsen, Osmundur Justinussen og Jákup Oluf á Lakjuni.

Niels Juel, Jens Erik og Jákup Oluf eru ikki á lívi longur.

Teir skaffa í messuni á "Sólborg", m.a. Herluf, Arnfinn, Brynleif, Sámál, Kári, Sigurd og Edmund.

"Norðborg" eigur eisini sín part í søguni, sum rímligt er. Aftanfyri síggja vit Beinir Thomsen t.v. og Arna Andreassen. Frammanfyri Sámál Jákup Isaksen og Jógvan Sigurd Sivertsen.

Hesir ungu froyingarnir Petur Páll, Kristoffur og Eyður upplivdu tropiska summarið við "Sjúrði Tollakssyni", sum fiskaði fyri Faromar, ein føroysk menningarætlan í Senegal.

"sosialistarnar" í "Háborg"-málinum kundu somu ræðusøgur verið sagðar um borgarlaga politikkinn, nú tað verður róð upp-undir, at tað mundi vera hevnisøka, sum lá aftanfyri viðferðina, sum Eiler fekk í "Háborg"-málinum.

Hetta kundi eg gjørt við egnum royndum. Aftaná at hava slóðað fyri, at fólkaflokkurin kundi koma í landsstýrið í 1996, og eftir at hava samstarvað fullkomiliga loyalt við hendan flokk fram til valið í 1998 fekk eg somu royndir av júst flokkinum hjá Óla, sum Eiler samb. Óla fekk av sosialist-

unum. Hetta var uttan nakra sum helst grundgeving yvirhøvur. Fiskimenn og teirra felag eru settir uttanfyri lóg og rætt, sum tað eisini verður greitt frá aðra staðni í blaðnum. Men hetta heldur Óli Breckmann opinbart vera í lagi. Men tað passar illa saman við teirri umrøðu, sum eg sjálvur fái sum tann "hóvligi Óli Jacobsen".

"Neyð lærir nakna kvinnu at spinna" Umframt nótarveiðu lýsir hetta bókaverkið eisini rækjuveiðuna. Ein kann bert undrast yvir sann-

Manningin á "Arctic Viking" uml. 1989. Her eru nakrir av canadisku manningini við á myndini. Vit kunnu spyrja saman við Óla og Eiler: Er hetta skjótt søga?

leikan í orðunum: "Neyð lærir nakna kvinnu at spinna." Tá tað hevur sæð svartast út, hava nýggir vegir verið funnir.

Hetta bókaverk er eisini eitt gott íkast til okkara fiskimannasøgu. Eiler tosar sum ein fiskimaður, og tað er eingin ivi um, at hann framvegis er fiski-

maður "innast inni". Eisini kann sigast, at allar tær myndir, sum eru í bókini av fiskimonnum, eru gott íkast til teirra søgu, sum vit á FF-blaðnum eisini royna at lýsa.

Ein stórur mangul er tó við hesum bókaverki, og tað er, at einki "indeks" er, so tað skal kunna bera til

at leita fram, hvar ymisk skip og ymiskir persónar eru umrøddir. Her er nakað, sum fer at verða staðiliga saknað av teimum, sum fara at nýta bókina, ikki minst okkum.

Hetta er jú lætt at gera við nútíðartøkni, og tað hevði verið eitt hugskot at gjørt eitt ískoyti við

hesum.

Samanumtikið eru bókurnar um Eiler ein varði í okkara fiskivinnusøgu, og tað er heppið fyri hesa, at hetta bókaverk er komið út.

ó.

Klár at heinta á posthúsunum!

»SKÁLVÍKSDRONGUR SILDARKONGUR«

»Váði og vælferð«

Endurminningarnar hjá Eiler Jacobsen frá tíðini 1986 til 2003

Fevna m.a. um:

- Brandsøluna av »reyðu« Sólborg til Grønlands.
- Bardagan móti landstýrinum um fiskiloyvið til nýggju Háborg
- Bjørtu vónirnar og fíggarligu vanskepnuna við Háborg
- Niðurtúrin frá heiðursplássi til húsagang
- **Burturvísing úr Føroya Banka**
- Fallið av aldukambi niður í aldubotn 1986 - 1995
- **»Sjórænaratúrin« til Svalbard við ellisforsetum á brúnni á nýggju Sólborg**
- **»Drúgvu afturíkomuna« frá máttloysi til mekt og mæti**
- Teknið úr erva gjøgnum Prædikaran til størstu avgerðina í lívinum
- Krúnuna á verkinum, nýggju Krúnborg

Tey, sum bíløgdu bind I og II, kunnu heinta bind III á posthúsunum.

Bind III er 454 blaðsíður, við yvir 400 myndum, 100-tals fólkanøvnum – men hon kostar framvegis bert 190 kr (+ postgjald).

Kom og fá íblástur

Vinnudagurin 2003 í Norðurlandahúsinum 7. novembur

- 12:30** Í sambandi við at Føroya Arbeiðsgevarafelag fyllir 60 ár, bjóðar felagið luttakarunum á Vinnudegnum til ein bita í Norðurlandahúsinum.
- 13.30** Formaðurin í Føroya Arbeiðsgevarafelag, Vilhelm Johannesen bjóðar vælkomin
- 13.35** Landsstýsmaðurin í fiskivinnumálum, Jacob Vestergaard
- 13.45** "Fra lokal til global", Hans Kirk, stjóri í Danfoss
- 14.15** Framløga av bóklingi um góðan nevndarsíð, Vinnuhúsið
- 14.45** Steðgur – Kaffi
- 15.15** Er det muligt at finde ud af, hvad forbrugerne vil have, inden de selv ved det? Fokus på de nyeste fødevaretrends og anvendelsen af trends i fremtidens produktions-

- udvikling, Jakob Søndergaard, stjóri í Pej-gruppen - Sponsorerað av Granskingarráðnum
- 16.00** "Værdibaseret Ledelse. Opnåelse af virksomhedens og medarbejdernes fulde potentiale", Jens Moberg, EMEA vice president Evropa, Microsoft
- 16:30** Tá tað regnar á prestin, dryppar á deknin, Jógvan á Fríðriksmørk, prestur
- 17.00** Stuttur steðgur
- 17.15** Heiðursprógv fyri serligt átak
- 17.30** Ársins virkið 2003 verður kosið
- 17.50** Liðugt í Norðurlandahúsinum
- 19.30** Galladøgurði á Hotel Føroyum

Tilmelding innan 30. oktober á www.industry.fo ella við at ringja til Vinnuhúsið.

Stuðlað Vinnudegnum hava

R. C. Effersøesgøta 30
FO-100 Tórshavn
Tel 31 18 64, Fax 31 72 78
industry@industry.fo

VINNUHÚSIÐ
House of Industry

Forskotið hækkar upp í kr. 18.000

Á fundi í nevndini fyrri Forskotsgrunn Fiskiflotans tann 21. oktober varð samtykt at hækka forskotið hjá fiskimonnum úr kr. 16.000 í kr. 18.000 um mánaðin, galdandi frá 1. januar. Orsøkin er at hækkaða lønarstöðið í samfelagnum hevur eisini hækkað inntøkutrygdina hjá fiskimonnum, og hetta gevur rúm fyrri umrøddu hækking.

Forskotið er ein skipan, sum er galdandi fyrri fjarfiskiflotan. Forskotsgrunnurin rindar mánaðarvís afturút, og tá túrur er av, rindar reiðarin forskotið aftur til grunnin saman við einum avgjaldi.

Forskotsskipanin hevur verið galdandi síðan í 1950-unum, men varð í 1997 lögð í ein serligan grunn, sum hevur eina trýmannanevnd, sum umboðar reiðarar, fiskimenn og yvirmenn.

Nevndin viðgjørði sama uppskoti ætlanina hjá Fiskimálaráðnum at leggja fyrri lögtingið eitt uppskot, sum er grundað á tað álit, sum er gjørt í Fíggjarmálaráðnum í 2001. Her var niðurstøðan, at tað almennna "eigur" Forskotsgrunnin.

Hesum tekur nevndin

als ikki undir við, og vit hava eisini her í blaðnum fleiri ferðir víst á, at grundarlagið fyrri umrødda álit er sera svikaligt.

Tískil hevur nevndin gjørt Fiskimálaráðnum og landsstýrismanninum á økinum varan við, at grundarlagið fyrri hesum lógaruppskoti er eitt álit, sum er gjørt í Fíggjarmálaráðnum í juli 2001. Hetta álit er ikki "blástemplað" av nøkrum sum galdandi rættur. Hinvegin er frá fleiri síðum, eisini frá lögfrøðingum í almennu umsitingini, reistur ivi um

grundarlagið fyrri niðurstøðuni í hesum álit.

Víst varð á, at tað situr beint nú ein serfrøðinganevnd, sum m.a. viðvíkjandi ALS kannar henda spurning. Tað í sær sjálvum ger tað óaktuelt við nøkrum lógaruppskoti, sum tekur støðu til umrødda álit uppá forhend.

Nevndin heldur fast við, at Forskotsgrunnurin er ein sjálveigandi grunnur, sum einki skal hava við fíggjarlóg ella landskassaroknskap at gera. Tí skal als ikki lóggevast um hesi viðurskipti.

Í hesum sambandi verður samtykt at skipa Forskotsgrunnin eins og Jólamerkjagrunnin, og verður advokatur grunnsins biðin um at gera uppskot til viðtøkur, sum eru grundarlag á hesi sjónarmið.

Her síggja vit nevnd og umsiting hjá forskotsgrunninum. Frá vinstru: Óli Jacobsen, FF, Jákup Sólstein, Reiðarafelagið, Hildibjartur Johansen, stjóri á Lønjavningarstovuni og Herman Bærentsen, sum umboðar yvirmannafeløginu í nevndini.

Tíðindi frá Vinnuhúsinum:

Virðisøking og vakstrarmøguleikar

Samlaða bruttovirðisøkingin av føroyska fesk-fiskinum sær út til at minka við 14 prosentum í 2003 í mun til 2002. Hetta sæst beinanvegin aftur í úrslitum í vinnuni, lønarútgjalding og skattainntøku. Nakrar av orsökunum til hetta eru truplar hjá okkum at stýra. Hinvegin ber til við góðum skipanum í vinnuni at leggja meira eftir í føroyska búskapin, enn vit gera í dag.

Bruttovirðisøking
Samlaða veiðan hjá fesk-fiskiflotanum í 2002 var 137.000 tons. Miðalprísurin til skipini, ella framleiðsluvirðið hjá skipunum, var 9,75 kr/kg og samlaða virðið 1.336 mió kr.

Til virkingar í Føroyum fóru 88.000 tons, sum í miðal vóru bruttovirðisøkt 5,25 kr/kg rávøru ella til eitt samlað virði

uppá 462 mió kr. Samlaða miðal framleiðsluvirðið í Føroyum fyrri henda fiskin var sostatt 15,00 kr/kg.

Av teimum 137.000 veiddu tonsunum vórðu 49.000 tons útflutt sum heilur, óvirkaður fiskur.

Samlaða íkastid frá fesk-fiskiflotanum og fiskavirkjunum í 2002 til føroyska búskapin vóru sostatt 1,8 milliard krónur.

Eftir hagtølunum í løtuni bendir tað á, at veiðan í ár kemur at minka uml. 5 prosent og at miðalprísirnir til veiðuliðið koma at minka uml. 12 prosent. Samstundis sær tað út til, at nøgdin av fiski, sum verður útflutt óvirkað, verður tann sama sum í 2002. Um henda støðan heldur árið út, verður samlaða íkastid til búskapin í 2003 frá hesum partinum av fiskivinnuni bert 1,5 milliard krónur.

Vakstrarmøguleikar
Tað eru í grundini bert tveir vakstrarmøguleikar hjá føroysku fiskivinnuni. Annar er at fiska fleiri tons um árið. Trupulleikin er bara, sum áður nevnt, at alt bendir á, at 2002 var eitt metár, hvat fiskiskapi viðvíkur, og at tað verður trupult, sum tað sær út til í løtuni, at vinna nakað á tí økinum.

Hin móguleikin er at hækka framleiðsluvirðið á fiskinum. Framleiðsluvirðið av veiðuni hevur sjálvandi nakað við fiskaprísini á heimsmarknaðinum at gera. Trupulleikin er her, at vit í Føroyum ikki hava so stóra ávirkan á, um prísurin úti í heiminum gongur upp ella niður. Tíverri sær tað út til, eisini sum áður nevnt, at prísirnir hava toppað í 2002 og eru nú á veg niðureftir.

Eftir er so at fáa meira

burtúr virkingini. Annaðhvørt við at stremba eftir at samlaða virðisøkingin pr. kg. verður størri enn tær 5,25 krónurnar, sum hon var í 2002, ella við at virðisøkja størri part av teimum nøgdunum, sum fara óvirkaðar av landinum. Tað er einki at ivast í, at tað, sum skjótast gevur úrslit, er at víðari virðisøkja størri part av veiðuni í Føroyum.

Her mugu veiðulið, virkislið, myndugleikar og løntakarafeløg ganga hond í hond og finna skipanir í vinnuni, sum sjálvandi allir partar kunnu liva við, men sum eisini gera, at mest móguligt virði liggur eftir í samfelagnum. Bert á tann hátt er tað móguligt í longdini hjá hvørjum einstøkum eisini at hava mest móguligt eftir.

Joan hevur selt 6.000 FF-bløð

16 ára gamla Joan Djurhuus av Morkranesi, sum nú hevur selt 6.000 FF-bløð tilsamans.

Tað er tað hugaliga við at geva FF-blaðið út, at tað er ikki dagur, at vit ikki fáa at vita frá okkara lesarum, hvussu væl teimum dámar blaðið. Tey eru fleiri, sum als ikki lesa nakað annað blað.

Men ein slík útgáva hevði als ikki kunnað latið sera gera, um vit ikki vóru so væl stuðlaðir, bæði so og so. Her er talan um fólk, sum lata okkum áhuga vert tilfar, ella sum geva okkum hugskot til evni at taka upp.

Men so eru tað eisini tey, sum selja blaðið. Í nógvum bygdum eru børn og ung, sum trúliga ganga hús úr húsi og selja blaðið.

Ein av teimum er tann nú 16 ára gamla Joan Djurhuus av Morkranesi. Hon byrjaði at selja FF-blaðið í Sjóvar sókn tann 3. okt. 1996. Hetta var blað nr. 132. Hon hevur fingið 40 bløð hvørja ferð, og tað hevur verið selt út allar ferðir uttan ta einu, tá lupu 6 bløð av. Tað hevur bert verið ta einu ferðina, at Joan ikki hevur selt, tað var orsakað av kavaroki. Hesa tíðina hevur Joan selt eini 6.000 bløð. Jørleif, beiggi hennara, hevur hjálpt til at selja frá blaði nr. 153 til nr. 211.

Sum tað skilst, er sera gott skil í hesum húsi, tí tað eru tey, sum hava givið okkum hesa uppgerðina.

Joan hevur nú fingið arbeiði og gevst at selja. Hon takkar fyrri tíðina, og tað gera vit so sanniliga eisini. Tann, sum hevur tikið yvir, er Elsa Maria Djurhuus av Selatrað. Vit vóna, at keypararnir vera eins trúgvir móti Elsu Mariu sum móti Joan. Tí tað skal sigast, at 40 bløð í leysasølu er nógvi í eini slíkari sókn.

Trygdarskeið avgerandi týðning

Annars hava vit í hesum sambandi tosað við pápa Joan, Jonnar Djurhuus. Tað visti seg, at hann var ein av manningini á "Jógvan Norði", sum sakk nú um dagarnar.

Hann tekur til, hvussu væl tað gekk at bjarga manningini. Hvør maður visti, hvat hann skuldi gera. Jonnar heldur, at tað hevur stóran týðning, at øll manningin hevur verið á trygdarskeiði fyrri einum ári síðani.

Hetta váttar bert, at trygdarskeið hava týðning!

Hjálpargrunnurin fyrri óarbeiðsførar fiskimenn

Umsóknarbløð til grunnin fáast við at skriva til: **Postboks 2114, FO-165 Argir**, ella at ringja á tlf. 316089 (svarar eftir arbeiðstíð) ella leggja boð á telefonsvararan.

Umsóknir til hjálpargrunnin mugu vera grunninum í hendi í seinasta lagi týsdagin 9. desember 2003.

Hjálpargrunnurin

Felagsformansval

Í ár er felagsformansval í Føroya Fiskimannafelag. Um uppstilling og val sigur lóg felagsins:

Við vali av felags- og sýsluformonnum hevur hvør sókn rætt til at stilla upp ein mann. Við vali av felagsformanni hava eisini limirnir á teimum skipum, sum eru burtur, tá uppstillingin fer fram, rætt til at stilla upp ein mann. Maður er uppstillaður sum felagsformansevni, um 5 sóknir/skipsmanningar skjóta hann upp.

Valini eru loynilig og fara fram eftir reglum, sum felagssjórnin ásetur. Skipast skal so fyrri, at limir, sum eru burtur, meðan valið fer fram, skulu hava høvi til at greiða atkvøðu.

Atkvøðuseðlarnir verða sendir grannskoðara felagsins, sum telur atkvøðurnar upp.

Allir formenn verða valdir fyrri trý ár í senn, og tekur valskeiðið við 1. februar.

Felagssjórnin hevur annars ásett hesar reglur fyrri val:

- Viðvíkjandi uppstilling:**
- a. Boð um uppstilling verða send sóknum og skipum fyrst í november. Fráboðanin fer eisini fram í FF-blaðnum.
 - b. Seinasta freist at boða frá uppstilling er 4. desember kl. 16, og skal uppstillingin vera váttað av sóknarformanni ella álitismanni hjá manningini.
 - c. **Viðvíkjandi vali:**
 - a. Valrætt hava teir fiskimenn, sum hava goldið limagjald fyrri 2002/2003, ella sum í 2003 eru mynstraðir og verða avroknaðir eftir sáttmála millum Føroya Reiðarafelag og Føroya Fiskimannafelag, tó skiparin undantikin.
 - b. Felagsskrivstovan sendir áðrenn valið sóknarformonnum yvirlit yvir fiskimenn við atkvøðurætti.
 - c. Á atkvøðuseðlinum verða prentað nøvnini á valevnum. Hesin skal koyrast í ein brævbjálva. Aftanfyrri skal skrivast navn, bústaður, føðingardagur og seinasta skip og tíðarskeið, viðkomandi hevur verið við. Brævbjálvin skal sendast beinleiðis til grannskoðara felagsins.
 - d. Sóknarformenninir skipa fyrri valinum, soleiðis at teir býta atkvøðu- seðlarnar út til limirnar og so vítt gjørligt heinta teir. Í sókn- um, har tað av praktiskum ella øðrum orsøkum ikki ber til at nýta hesa mannagongd, verða atkvøðuseðlarnir sendir beinleiðis til limirnar við postinum. Hesir senda teir beinleiðis aftur til grannskoðara felagsins.
 - e. Har sóknarformenninir skipa fyrri valinum verður samsýningin kr. 7 pr. fiskimann við atkvøðurætti.
 - f. Atkvøðuseðlarnir skulu vera grannskoðara felagsins í hendi í seinasta lagi 30. januar.
 - g. Fiskimenn, sum eru burtur, meðan valið fer fram, fáa atkvøðuseðil sendandi umborð.
 - h. Mannagongdin við valinum verður lýst í bløðunum.

Fólk verða kravd ólógliga eftir sjónvarpsgjaldi

Í farnu viku fekk ein hópur av fólki endurgivna brævið frá sjónvarpinum. Høvuðsboðskapurin var, at um børn yvir 18 ár, sum búgva heima, hava egið sjónvarp, skulu tey gjalda sjónvarpsgjald sjálvi.

Hetta skal gerast innan 10 dagar **"fyrri at sleppa undan at fáa vitjan av eftirlitsfólkunum"** hjá sjónvarpinum.

Hetta er aftur eitt dømi um ta "serføroysku lögfrøði", sum vit hava umrøtt so ofta her í blaðnum, og har endamálið er at "legalisera" tað, sum vildi verið beinleiðis lógarbrot í einum rættarsamfelag.

Her skal verða hugt eitt sindur eftir "fakts" í hesum máli.

Í tingsetuni 1997 leggur Sámal Petur í Grund, landsstýrismaður í mentamálum, uppskot fram á ting um eina nýggja kringvarpslóg, sum umfatar

sjónvarpið og útvarpið. Samb. hesum uppskoti er tað upp til landsstýrismannin at áseta eftir hvørjum reglum útvarps- og sjónvarpsgjald skal gjaldast.

Mentunarnevndin: Eitt gjald pr. húski. Tað heldur mentunarnevndin, sum viðgerð uppskotið, ikki vera nóg gott. Nevndin mælir til, at tað verður skoytt uppí umrøddu áseting:

"Ongum húski kann verða álagt at rinda meira enn eitt útvarpsgjald".

Somu reglur eru fyrri sjónvarpsgjald. Sigast kann, at tað er sjáldan, at ein lóggáva er so greið sum henda.

Grundgevingin hjá nevndini er fylgjandi: **"Nevndin er av teirri áskoðan, at lógartryggjað eigur at vera, at hvørt húski bara rindar eitt útvarpsgjald, her uppi í fyrri**

lurtitól í bili og báti". Sama grundgeving verður nýtt í samband við sjónvarpsgjald.

Grungevingin er eyðsýnd. Tá vit finga útvarp í 1957 var bert eitt radio í hvørjum húsi. Hetta broyttist jú, og tað reisti spurningin um gjald av útvarpsgjaldi, tá fleiri radio vóru í sama húski. T.d. kravdi útvarpið eina tíð gjald fyrri radio í bilum. Nakað tað sama hevur verið galdandi fyrri sjónvarp. Mentunarnevndin hevur viljað havt greiðar reglur á hesum øki, sum ikki kunnu misskiljast. Og tað hevur hon eisini gjørt við nevndu orðing.

Hvat er eitt húski? Tað nýtist eingin ivi at vera um, hvat eitt húski er. Men í samband við hetta mál skal greinast út, hvussu orðabøkur lýsa hetta orð.

Her kann verða víst á:

- Móðurmálsorðabókin lýsir "húski" soleiðis: **Fólk ið búgva saman í húsi (t.d. maður, kona og børn).**
- Ordbog over det danske Sprog lýsir husstand soleiðis: **Personer, som hører med til samme husholdning. Personerne, som udgjøre husstanden er Ægtefolk, Forældre og Børn, Husbond, Madmoder og Tjenestefolk.**
- Nu Dansk Ordbog sigur: **En gruppe personer, som bor sammen f.x. en familie.**
- Juridisk Ordbog: **Et ikke nærmere defineret begreb, som omfatter en række personer, knyttet til en bolig.**

Verður leitað á alnótini eftir lýsing av "husstand" er als eingin ivi um, at eitt húski eru tey fólk, sum búgva í einum bústaði, og tað uttan mun til, um talan er um smábørn, vaksin børn, ommur ella abbar. Tað kann t.d. vera ein spurningur um ein fremmandur, sum leigar eitt kamar, er partur av húskinum, og slíkt eigur at vera útgreinað í eini reglugerð/kunnngerð. Men í øllum tí talfari sum vit hava hugt ígjøgnum kemur tað ikki fyrri, at spurningur verður settur hvørt eitt 18 ára gamalt heima-búgvandi barn er partur av húskinum hjá foreldrunum.

Neyðtøka av orðabókini Sera eyðkent fyrri politisk/umsitingarligu skipanina, so tekur hon tað ikki so tungt, hvat ein lóg sigur. Tað sum umræður, er bert at fáa bílagt eina lögfrøðiliga niðurstøðu, sum hóskar bíleggjaranum og hansara áhugamálum, sum í hesum førinum er at fáa pening í kassan. Og sum tað er víst á í so nógvum øðrum førum, so ber altíð til at fáa eina slíka bílegging leveraða júst sum ynskt.

Úrslitið er ein heldur torskild kunnngerð, sum sigur, at sjónvarpsgjaldið er bert galdandi fyrri "sjónvarpsmóttakarar, ið verða nýttir av gjaldaranum ella húsfólki hansara, sum hann er upphaldari hjá".

svf
SJÓNVARP FØROYA M.A. Winthersgøta 2 – Postboks 21 – 110 Tórshavn - Føroyar
(THE FØROESE TELEVISION)

Tórshavn, tann 17-10-2003

Vit loysa økkum vinurliga at senda tygum hetta skriv í samband við, at Sjónvarp Føroya er farið undir at gera ein nýtt byggingarkanning. Vit gera kanningina, til byggingarskrá okkara vísir, at tað ein er húski, ið hava sjónvarp, men ikki eru skrásett.

Børn, sum búgva heima og eru yvir 18 ár, og hava egið sjónvarp eiga eisini at lata seg skráseta.

Løgtingslóg nr. 141 frá 20. februar 1998 um kringvarp sigur, at eingin kann hava sjónvarpsútlát tilhús, uttan tað er skrásett hjá Sjónvarpi Føroya. Tey, sum av misgjøtu ikki eru skrásett, skulu skráseta seg nú, fyrri at sleppa undan at fáa vitjan av eftirlitsfólkunum.

Fyrri at verða skrásett sum byggingar, er einast neyðugt at gjalda girokortit niðast á síðuni innan 27. oktober 2003. Er húskið skrásett, verða tygum vinurliga biðin um at seta kross í teigin niðanfyrri og senda okkum brævið aftur innan 27. oktober 2003.

Undirritaði vísir hvarvið:

☐ at sjónvarpsútlát okkara longu er skrásett undir hesum navni og nummari _____

☐ at húskið ikki hevur sjónvarpsútlát

Dagur _____ Undirskrift _____

Hava tygum spurningar, eru tygum velkomn at ringja til tlf. 340453 ella 340470 millum kl. 10:00 og kl. 14:00.

Vinurliga

Sjónvarp Føroya

Tá upphæddir verður at fylla av innleggjarskrá: Postgjaldin er: Undirskrift um. Undirskriftast	GIRO INNGJALDING Postverk Føroya	Postkvittan Tá upphæddir er at fylla av innleggjarskrá: Postgjaldin er: Postgjaldin er: 56065
Hvørt hvar tygum getur gjørt (hvør tygum skulu)	Postgjaldin er: 56065 Móttakari Sjónvarp Føroya Box 21 FO 110 Tórshavn	Postgjaldin er: 56065 Móttakari Sjónvarp Føroya Box 21 FO 110 Tórshavn
Inngjald	Hvør tygum getur gjørt (hvør tygum skulu)	Hvør tygum getur gjørt (hvør tygum skulu)
1000 00	100	1000 00

Hetta er brævið sum er sent ungdómi 18 ár og eldri, sum búgva saman við teirra foreldrum. Sum tað verður víst á í greinini er talan um beinleiðis lógarbrot.

Stk. 3. En husstand omfatter licensbetaleren, hans/hendes samlevende ægtefælle eller samlever i ægteskabslignende forhold og deres hjemmeboende børn, såfremt husstandens medlemmer er tilmeldt Folkeregisteret på samme adresse.

Hetta vísir hvussu danska kunngerðin um útvarps- og sjónvarpsgjald lýsir eitt húski. Her verður greitt sagt, at heimabúgvandi børn eruuttan avmarking limir í húskinum hjá foreldrunum. Júst hetta er eitt gott dømi um munin millum lögfrøðina í einum rættarsamfelag og "serføroyska" lögfrøði.

Grundað á hesa høvuðs-reglu stendur víðari í kunngerðini, at serstakt gjald skal gjaldast fyri "sjónvarpsmóttakarar, sum eru uppsettir í húsinum hjá gjaldaranum, og sum verða nýttir av øðrum enn teimum húsfólklum, sm eru nevnd í stk 1."

Hetta verður nú lagt soleiðis út, at eitt húski umfatar bert t.d. foreldur og børn undir 18 ár. Heimabúgvandi børn, sum eru 18 ár ella eldri, eru samb. hesum ikki partur av einum húski, sjálvt um tey eru partur av húsarhaldinum. Gingið verður út frá, at hesi forsyrgja seg sjálvi, hóast hetta als ikki nýtist at vera so, t.d. um tey ganga í skúla. Og nú skulu hesi gjalda serstakt sjónvarpsgjald.

Tað finst ikki skuggi av grundarlag fyri hesi avmarkandi definitónini av einum "húski". Tað er tí als eingin ivi um, at henda kunngerð er beint í stríð við tað, sum lögtingið hevur samtykt.

Tað er púra greitt, at við hesi kunngerð og umsitingini av henni, er givið hugtakinum "húski" ein heilt annan týðning, enn tann sum tað annars hevur. Orðið "húski" er "umdoypt" fyri at tæna áhuga

málunum hjá í hesum førinum sjónvarpinum at útvega sær meira pening.

Tað er óneyðugt at siga, at við einum slíkum arbeiðshátti ber til at koma fram til eina og hvørja "lögfrøðiliga" niðurstøðu í einum og hvørjum máli. Tað er fyri so vítt eisini hetta sum hendir dag og dagliga í almennari umsiting.

Ein kunngerð skal altíð samsvara lógini. Men samstundis er sjálv lógin sett til viks. Og tað liggur heilt fast, at ein kunngerð kann ikki broyta eina lóg til skaða fyri borgaran. Úrslitið er, at vit júst koma aftur í ta støðu, sum lógin vildi sleppa undan, nevniliga at fleiri gjöld skuldu krevjast í hvørjum húski.

Útvarpið hevur verið so mikið at sær komið, at tað hevur ikki nýtt sín "rætt" samb. hesi kunngerðini. Tað hevur nevniliga fylgt lógini. Hvussu skal tað eisini kunna haldast skil á, hvussu nógv í einum húski yvir 18 ár sum hava egið radio!

Hvussu kaotiskt hetta kann gerast kunnu vit hugsa okkum til við einum "húski" við t.d. tveimum eldri systkjum, herav

eitt hevur eitt heima-búgvandi vaksið barn. Um tey hvør hava eitt radio ella sjónvarp á sínum kamari, skulu tey samb. hesum kunngerðum gjalda try sjónvarpsgjöld og try útvarpsgjöld, yvir kr. 10.000 árliga!

Tað avgerandi: Hetta er ólógligt! Tað sum er avgerandi er tó, at tað er eingin ivi um, at sjónvarpið ólógliga krevur fólk eftir sjónvarpsgjaldi á hesum grundarlagi. SvF hevur enn minni rætt til at hótta við eftirlitsfólki. Henda hótta hevuruttan iva longu fingið fólk til at gjalda pening, sum tey ikki hava skyldu til at gjalda.

Men hvat sigur lögtingið til, at teirra greiða samtykt í hesum máli verður sniðlopin sum her er greitt frá! Og hvat ætlar tingið at gera fyri tey, sum á hendan hátt eru "fuppað" at gjalda sjónvarpsgjald?

KLAKSVÍKAR SJÓMANSSKÚLI

– ein virkin skúli

Í januar 2004 byrja hesi skeið á Klaksvíkar Sjómansskúla:

Sjóvinnuflokkur:

Við hesum skeiði fæst atgongd til framhaldandi lestur til skipara, um tygum eisini hava ta neyðugu siglingartíðina. Nærri upplýsingar hesum viðvíkjandi fáast við at venda sær til skúlan.

Møguleiki verður eisini at taka dugnaskaparskeið í sigling, ið gevur rætt til at føra skip upp til 100 tons út á 30 fjórðingar úr landi.

Í lærutíðini verða skeið tikin innan trygd og fyrstuhjálp.

Skeiðið varar 20 vikur. Tað eru ongar upptøktureytir at sleppa inn í sjóvinnuflokkin. Fyri teir, sum seinni ætla sær til skipara og víðari, er tað ein stóruvrimunur at hava gingið í sjóvinnuflokkinum áðrenn, tí her verður grundarlagið til fleiri týðandi lærugreinir lagt.

Skipskokkaskeið:

Útbúgvingin gevur øktan førleika at virka sum skipskokkur á føroyskum fiskiskipi.

Kokkaútbúgvingin leggur m.a. dent

á, at næmingar læra føðslulæru og reinføri, at proviantera, matgera, baka og borðreiða.

Í lærutíðini verða skeið tikin innan trygd og fyrstuhjálp.

Skeiðið varar í 20 vikur. Skeiðið, ið byrjar í januar 2004, er fullteknað, men nýtt skeið byrjar aftur í august 2004.

Skiparar:

Nýtt skeið til skiparar byrjar í august 2004.

Útbúgvingin til skipara varar í 1½ ár. Upptøktureytir til skiparar er treytað at víðkaðari fráfaringarroynd fólkaskúlans í lærugreinunum føroyskt, danskt, enskt, rokning/støddfrøði, alis-/evnafrøði við próvtali í minstalagi 6 ella javnmætt hægri prógv. Ella hevur gingið á sjóvinnuskúla og staðið dugnaskaparskeið í sigling.

Umsóknarblað:

Umsóknarblað fæst við at ringja á tel. 456128.

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismisnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Tabel 8: Personer, der medregnes som husstandsmedlemmer, efter tilknytning til husstanden		B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK
Fast beboer, i familie med husstandsansvarshovedet/dennes ægtefælle	Logerende ansat, hushjælp, som bor i husstanden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X ^m	X	X	X	X	X
	Logerende pensionær, lejer	X			X	X	X	X		X ^m		X				X
Langtidsfraværende til stede i løbet af bogføringsperioden	Besøgende		X	X	X		X		X		X ^m			X ^m		X ^m
	Beboer, der er midlertidigt fraværende	X	X	X	X ^m	X ^m	X	X	X ^m	X ^m		X	X	X ^m	X	X
Langtidsfraværende med tilknytning til husstanden:	- studerende, kostskoleelever	X			X ^m	X ^m	X	X		X ^m		X ^m	X			X ^m
	- hospitalsindlagte personer osv.	X			X ^m	X ^m	X	X		X ^m		X ^m	X			X

Hendan talvan lýsir sera væl, hvussu tey ymisku ES londini definera eitt "húski" ella "husstand".

Talvan vísir, at tað er eitt sum er felags fyri øll londini, og er tað henda lýsing av einum limi í einum húski: "Fast beboer, i familie med husstandsansvarshovedet/dennes ægtefælle."

Fyri Danmark er eisini tað galdandi, at ein partur í húskinum, sum tann sum er "langtidsfraværende til stede i løbet af bogføringsperioden", t.v.s. tá húskið verður talt upp, og "beboer, der er midlertidigt fraværende".

Her kann bert staðfestast, at 18 ára gomul heimabúgvandi børn púra greitt lúka treytirnar fyri at vera part av húskinum hjá foreldrunum. Tískil váttar hetta eisini niðurstøðuna í hesi grein.

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Kári greiðir dag fyrir dag frá fiskivinnutíðindum úr Grønlandi.

13. okt.

Í dag, 13. okt. legði ein skeljabátur 24 tons av pilkaðum skeljum upp. Teir hava funnið eitt nýtt felt norðan fyri. Tað vísir seg, at har er nóg mikið til av skeljum. Teir hava havt eini 6-7 dreggj, so er alt fult. So leggja teir stilt at pilka. Teir skulu út aftur nýggjan tús hósdeg.

15. okt.

Í dag, 15. okt. eru +4,4 stig og blika logn.

Ein krabbabátur lat frætta frá sær. Teir hava verið í Eysturgrønlandi á royndarveiðu. Men tað gav einki. Teir finga 2 krabbar. Teir royndu í Prins Cristi-ansund og einum fjøri sunnan fyri sundið, men einki var at fáa. So er tað roynt, sum teir søgdu. Har var tó nógvir svartkalvi. Tað hingu nógvir svartkalvar á teinunum og í teinunum. Sjógvurin var eisini kaldari har inni, uml. 2,5 stig í mun til uttanfyri, har sjógvurin máldi 4,5 stig. Sum teir siga, tað var eingin lukka, men hóast alt var tað ein góð roynd, tí kanska teir sleppa at fiska við línu eftir svartkalva í januar.

16. okt.

16. okt. er +1 stig og greyt-tjúkt í toku. Tveir krabbabátar lögdu veiðu upp í dag. Annar hevði 4 tons, teir høvdu drigið 1800 teinar. Hin legði knapt 2

Hetta er "Viking" úr Murmansk

tons upp, teir høvdu drigið 800 teinar. Grønlandsposturin skrivar í dag 16. okt., at Grønlands Kommando fortelur, at ein spanskur trolari er tikin av verjuskipinum "Triton". Eftirlitið vísti, at teir høvdu fingið hjáveiðu, sum varð blakað fyri borð og ikki ført í logbókina. Lastin var heldur ikki stúvað eftir ásettu reglum, so at siggjast kundi hvørji fiskasløg vóru veidd. Skiparin fekk álagt eina bót uppá 60.000 kr, sum hann góðtók á staðnum.

17. okt.

Í dag, 17. okt. eru -1,9 stig og blikalogn. Sermitsiaq skrivar í dag, at Royal Greenland stendur fyri at vera noydd til at lata tvey rækjuvirkir aftur, tí landsstýrið noktar at hækka TAC fyri rækjur. Grundin er, at tað eru fleiri smábátar, sum hava sligið seg saman og fingið størri skip. Teir kóka sjálvir umborð. Hetta fer av innanskers kvotuni, sum skuldi verið landað til virkini. Virkini, sum talan er um, er Assiat og Illulisat. Landsstýrið tók avgerð herfyri at flyta 12.000 tons av innanskers kvot-

uni til uttanskers. Teir fyrstu 9 mánaðirnar av 2003 eru landað 5.000 tons minni av ísaðum rækjum til virkini enn í fjør. Tað merkist sum vera man á landi. "Tíverri mugu vit lata onkur onnur virkir aftur," sigur stjórin hjá Royal Greenland Hendrik Leth við Sermitsiaq.

19. okt.

Í dag, 19. okt. eru +7,2 stig. Tað er stilli. Lómur kom inn at landa. Teir hava gott 80 tons inni eftir 4 døgum.

20. okt.

Í dag, 20. okt. lá ein skeljabátur og legði upp. Teir høvdu gott 10 tons inni.

21. okt.

Í dag 21. okt. eru +9,3 stig. Stormur er av eystri. Ein russiskur trolari kom inn í morgun at landa. Hann eitur VIKING og kemur úr MURMANSK. Tað stendur á síðuni. Navnið, sum skipið hevur haft, er Ólafur Jónsson, og hann hevur hoyrt heima í Sandgerði í Íslandi. Skipið fiskar svartkalva inni á Canadiskum øki.

23. okt.

Í dag, 23. okt. eru +3,2 stig. Lot er av S við ælaveðri. Eg frætti í dag, at ein krabbabátur er á veg inn til Assiat at landa. Teir hava knapt 6 tons av livandi krabba inni. Teir hava drigið gott 3.100 teinar. Stýrimaðurin sigur, at hetta er fyrsti túrur hjá honum, síðani hann kom yvir um hálvan august, at teir hava verið úti í 4 samdøgur út í eitt uttan at fara inn at kroka. Hann sigur, at tað sær út sum krabbin er við at fara niður á dýbdina. Tað fast minni á grunnum vatni.

24. okt.

Í dag, 24. okt. eru +2,8 stig og lot av eystri. Ein krabbabátur legði knapt 5 tons upp av livandi krabba í dag. Teir høvdu

drigið gott 2.100 teinar og høvdu sett teinarnar niður á djúpari vatn.

Í avtaluni við ES royndarfiskar ein spanskur trolari eftir høggu-sløkki í Grønlandskum sjógvi. Í Sermitsiaq 24. okt. stendur millum annað, at nevndarformaðurin í Polar Seafoods Keld Homstrup er ógvuliga ónøgður við EU avtaluna. Hann sigur, at trolarin fiskar nakrar fáar høggu-sløkkar í einum øki, har ongin høggu-sløkkur er, og so fær hann eini 20-25 tons av svartkalva sum hjáveiðu. Hann sigur, at hann veit ikki, um tað er lógligt ella ólógligt, men at tað er eitt svínari at gera soleiðis. Tað kann gott vera, at spaniðlin er komin at fiska høggu-sløkk. Men hann liggur í kjalarvatninum á okkara trolarum, sum fiska svartkalva, og hann fiskar líka nógv sum okkara bátar. Trolarin er meldaður til løgregluna í Nuuk av Fiskaríkontórinum, grundað á Fiskarírapportir, sum kontrollørurin hevur sent inn til lands.

25. okt.

Í dag, 25. okt. eru 4,2 hitastig. Vindur er av suðri við regni. Lómur kom inn at landa ísaðar rækjur í morgun. Teir hava gott 70 tons inni.

Gomlu numrini eru broytt til:

Telefon: 478000**Faks: 478001**Gomlu
numrini
er broytt
31. des. 2003

SP/F GRANNSKOÐAN
Jóhanna Korheim, vísas, grannskoðari
Boks 139 - PO-Box Klaksvík
E-post: grannskoðan@grannskoðan.fo

AGN

**Sild
kúfiskur
makrelur
høggu-sløkkur**

Hava dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

**STRENDUR - telefon: 447720
ella 448095 - fax: 448744**

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI**BAADER**

Vit hava eykalutir á
goymslu og útvega
teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

Seinni partur av samrøðu við Eliesar í Fugloy Til skips 14 ára gamal

Vit halda fram við frásøgnini hjá tí skjótt 98 ára gamla Eliesari Sørensen av Kirkju. Í fyrra partinum greiddi Eliesar frá lívinum á Kirkju. Sum 14 ára gamal fer Eliesar til skips við deyðsiglara, úrgjördur sum Nóa ørk! Fiskurin verður flaktur niðri á dekkinum. Flekiborð vórðu fyrst blakað fyri borð. Eliesar sá "Immanuel" beint undan feigdarnáttina í 1932, og hann sá jólaskipið søkka í Fugloyarfirði. Eliesar gongur framvegis norð á Kósina at frætta hvat bátarnir hava fiskað.

At taka úr blaðnum
Síðurnar 11, 12, 17 og 18 kunnu takast úr blaðnum

Sum vanligt hjá dreingjum tá, fór Eliesar til skips sum 14 ára gamal. At rigga seg til at fara til skips var ikki lótuverk. Tað var ikki bara at fara til handils og keypa útgerðina. Mamm-an skuldi gera alt til, og hetta var ikki smávegis arbeiði. Tað skuldi ikki bert bindast uppá fiskimennin, men undan tí skuldi ullin bæði karðast og spinnast. Buksur skuldu seymast, tí tær kundu heldur ikki keypast. Og hjá nógvum mammum og konum vóru tað fleiri mans í sama húsi, sum skuldu fara avstað, og tess meira var at gera hjá konuni í húsinum. Eliesar fær ikki inn í høgdið, at hetta yvirhøvur kundi lata seg gera.

Oljuklæðini skuldu eisini gerast, og hesi skuldu ferniserast fleiri ferðir. Gummistivlar vóru als ikki til tá. Tað, sum var nýtt, vóru trægaggur, sum vórðu gjørdar av skómak-arum í Havn. Eliesar plagdi at keypa sínar frá tí gamla Knút skómakara-num, sum hevði stóra framleiðslu av ikki bert gaggum, men eisini skóm. Knút var annars langabbi formannin í Fiskimannafelagnum.

Her síggja vit nøkur av teimum 5-mannaførum, sum vórðu nýtt til útróður á sumri. Innari báturin er Evening Star og hin er Fram. Vit høvdu fegin viljað frætt um nakar kennir persónarnar.

Koyggjuklæðini vóru eisini "heimagjörd". Dýnur skuldu seymast og fyllast við fjarðum av fugli, og madrassurnar vórðu fyltar við hálmi.

Eliesar fór burtur við "Ternuni" hjá Sámali í Hvannasundi. Tað vóru ikki færri enn 8 fugloyingar við. Har var Eliesar við í

7 ár frá 1920-26. Hetta var long tíð at vera við skipi, í hvussu er hjá nýbyrjara. Men so stöðufastir vóru fugloyingarnir, at flestu teirra vóru við øll árin, sum Eliesar var við. Her kom Eliesar væl fyri frá byrjan, tí Hvannasundsbrøðurnir, Sámali og Kristian, vóru kendir hampa-

menn. Formaðurin í Fiskimannafelagnum hevur annars siglt hjá Debesi hjá Kristian, og gevur hann teimum sama ummæli. Eliesar gevur eisini Sámali tað skoðsmál, at hann var óførur maður.

Eliesar letur væl at kostinum umborð, hóast hann heldur ikki kann sammet-

ast við dagin í dag. Breyð var bert við til teir fyrstu dagarnar. Aftaná tað var tað bert keks. Viðskerðin var eingin – bert margar-in.

Døgurðin var høvuðsmáltíðin. Her var úrvalið ikki so stórt heldur. Annan hvønn dag kjøt og fisk.

Fiskin veiddu teir sjálvir,

og kjøtið var amerikanskt saltoksjøt í tunnum, og mátti hetta útvatnast í sjógvi, áðrenn tað kundi etast. Afturvið hesum hoyrði altíð ertrasúpan. Sunnudag mátti okkurt serligt fáast, og tað var budingur.

Okkurt serliga leskiligt kundu menn fáa ella gera sær sjálvum, sum t.d. lippu- ella kjálkasteik. Ikki minst var hetta leskiligt sum ræst. Og so var tað keksasteik, sum er púra ókent í dag. Hetta var keks, sum varð bloytt í vatni, síðan varð sukur koyrt í, og stókt á pannuni. Eliesar hevur roynt at gera keksasteik á landi, men hetta hevur ikki riggað.

Sum vanligt var tá varð farið til Íslands. Eliesar minnst, at í 1920 fóru nógv skip heim vegna minur. Eliesar hevur bara góð minni frá hesi tíðini. Allir vóru líka góðir við hann. Bestimaður var Louis Houmann úr Oyndarfirði. Teir vóru 18-19 mans við. Eliesar minnst, at hann fiskaði 512 fiskar hendan túrin, og parturin var 350 krónur. Tað var kanska ikki so heilt galið.

Eliesar minnst eisini, at í 1921 fingi teir eina sera

Gomul mynd av Kirkju. Fremst eru húsini hjá Gunnar Christiansen og fólkinu eru frá høggu: Anna Sofía Christiansen, ókend, Helena Christiansen og Gunnar Christiansen. Afast á myndini eru nakrir menn. Um onkur kennir tey, sum vit ikki hava nøvnini á, vilja vit fegin frætta.

Húsini aftanfyrri eru tey hjá foreldrunum hjá Eliesar. Á loftinum var handil. Hetta stendur eisini á skeltinum undir vindeyganum á kvistinum.

Aftaná at eingin kirkja hevði verið á Kirkju í 100 ár, varð nýggj kirkja vígd í 1933. Her fer skrudgonga gjøgnum bygdina. Fremst ganga Jákup Dahl próstur og Hjalmar Ringberg, amtmaður.

ringa heimreisum um heystið. Alt omandeks brotnaði, men teir komu kortini heim í øllum góðum.

Í 9 ár sigldi Eliesar við deyðsiglara; tað vil siga, at skipið hevði hvørki motor ella stýrihús. Tey høvdu als onga útgerð yvirhøvur. Í veruleikanum vóru tey ikki meira útgjörd enn Nóa ørk á sinni. Tey fyrstu árin flaktu teir niðri á dekkinum. Eliesar minnst eisini mótstøðuna ímóti at fáa flekiborð. Tað fyrsta, hann minnst til flekiborð, var, at Per í Søldarfirði sum bestimaður kom umborð við einum flekiborði. Bestimaðurin á hinari vaktini riggaði tað av aftur! Men tað var skjótt, at flekiborðið vann.

Hetta var sera strævið lív. Frívaktin var bert fyra tímar. Høvuðsarbeiðið var at fáa fiskin inn á dekkið. Reiðskapurin var jú snøri, og sjálvdráttur. T.v.s. at hvør maður fekk lön í mun til talið av fiski, hann dró inn á dekkið. Aftaná skuldi gerast reint, og fiskurin skuldi fáast til hólðar. Tey fyrstu árin var tað soleiðis, at deksvaktin flakti fiskin. Aftaná tað kom frívaktin upp og skuldi vaska og salta fiskin í lastini. Hetta virkar sera øvugt, og tað varð eisini broytt til, at allir vóru uppi í senn, og alt arbeiðið við hagreiðingini av fiskinum varð gjørt hond í hond, so allir vóru uppi í senn, meðan reinsað varð.

Tað eru kanska ikki øll, sum vita, at saltfiskur skuldi umrívast, t.v.s. skuldi saltast umaftur aftaná nakrar dagar. Seinnu nógvu árin var lastamaður, sum hevði hetta sum høvuðsarbeiði umborð. Men tað fyrsta Eliesar

Teir býta fugl niðri á helluni.

Gamla smiðjan á Kirkju. Tann sum hevði hana, tá Eliesar minnst var Mikkjál Henriksen, sum var pápabeiggi Jens Klæmint Isaksen, sum var kendur handilsmaður og reiðari í Klaksvík.

minnst, var eingin lastamaður, so hetta á ríva um var tískil eitt eykaarbeiði hjá manningini.

Sunnudag varð hildið frí. Tá varð eisini lestur lisen. Á nógvum skipum vórðu møti hildin umborð, men hetta er ein onnur søga.

Tað kann eisini verða nevnt her, at "Ternan" var

10. fiskiskip, sum yvirhøvur kom til Norðoyggjar. Tískil kann sigast, at Eliesar hevur upplivað hesa skipasøgu nærum frá byrjan.

Eliesar kom at sigla 7 ár út frá Havnini, og her er so sanniliga nógv broytt. Tað, hann minnst um Müllers pakkhús, er, at her lossaðu teir salt, og her fingur teir alla sína útgerð umborð. Her vórðu seglini seymaði og hildin viðlíka, so her var miðstöðin fyri tí stóra skipavirkseminum, sum tá var í

Havn. Og nú í summar varð alt hetta broytt til framsýningar av ymiskum slag, sum einki hava við upprunan av húsinum at gera. Um tað er nakað hús, sum í dag skuldi verið upplagt sum sjósavn, skuldi tað júst verið Müllers pakkhús.

Annars var tað hjá fugloyingum høgligt at sigla við teimum í Hvannasundi, tí her landaðu skipini og provianteraðu eisini, so teir sluppu frá tí óhøgliga túrinum til Havnar.

Í 1927, 1928 og 1929 var Eliesar við "Fugloyinni", sum Jóan Jakku og Jens Klænint áttu. Í 1929 fingur teir stýrihús og motor. Sjálvt um motorurin ikki var so stórur, so var hetta ein ógiliga stórur munur. At hugsa sær at kunna standa innandura og stýra! Hetta mundi følást eins væl sum í dag at standa á brúnni á "Skála-bergi".

Her kann verða nevnt, at í 1927-28 tók Eliesar skiparaprógv og nøkur ár seinni tók hann eisini longdina.

Hann fór at føra "Coronet" í 1930, '31 og '32. Hon hevði ein 45 hk motor, og nú var tað eisini tað vanliga, at skipini høvdu motor.

Sá "Immanuel" beint fyri feigdarnáttina. Tað var á vári í 1932, at "Immanuel" og "Laura" gingu burtur. Tað var við "Immanuel", at Fiskimannafelgið misti sín tá nývalda formann, tann gávuríka norðragøtumannin Hans Jacob Havstrem. Eliesar minnst sera væl hesa sorgarhending, tí teir sóu "Immanuel" uttanfyri teir sjálvar fara eystureftir beint uppundir ta ódnina, sum helst gjørdist banin hjá hesum báðum skipum og teirra manningum. Eliesar minnst, at tað var heilt nógvur fiskur at fáa, og "Coronet" lá fløt av fiski. Eliesar minnst eisini, at "Svínoyggin" kom uppá prei.

Veðrið var gott, men Eliesar minnst ikki at hava sæð barometrið fallið so skjótt, so tað var alt, sum bendi á illveður. Eliesar gevur boð um at hála loddini inn og so at fara at reinsa.

Skjótt byrjaði illveðrið, og teir mistu fisk av dekkinum, og teir fingur seglið yvirstak. Hetta merkir, at fremri partur av fukkuni er fóst í stakið (sum gongur úr mastrini fram í stevnið). Aftari endi av

fukkuni kann verða festur í stýriborð ella bakborð. "Yvir stak" merkir tískil, at teir flyta aftara festið í hitt borðið.

Fyri at bjarga fiskinum máttu teir koyra part av honum í forlastina óflaktan, og sigur hetta nakað um, at støðan varð mett at vera álvarslig.

Nú er Eliesar ikki tann, sum ger so nógv av, tá hann greiðir frá veðri, men fyri at geva eina mynd av tí, fara vit at endurtaka nakað av tí, sum Erling Poulsen skrivar um hesa ódnina.

"Laura" og "Immanuel" sigldu seg í tað herviliga ódnarveðrið, ið fór millum Ísland og Føroyar í døgnum 9. og 10. apríl og máttu lúta fyri náttúrukreftunum. Hvussu ræðulig hendan ódnin hevur verið, fær ein eina hóm-ing av av at hoyra, hvat teir menn siga á teimum skipum, sum hava verið heima og vóru á veg yvir aftur á Suðurlandið, sigldu seg í illveðrið og máttu venda aftur, tí tey høvdu fingið stóran skaða. Allir vóru á einum máli um, at slíkum ódnarveðri høvdu teir aldri í ævuni verið í fyrr.

Um "Norðfarið" varð sagt, at tað var eitt Guds undur, at teir komu aftur. Frá teimum skriva bløðini m.a.: "Norðfarið" har ligget under sø hele tiden, og mandskabet troede aldrig, at det rejste sig mere. Skibsbåden slyngedes tværs gennem stor-sejlet, begge lønninger løftedes fra, kappen gik over bord, styrhuset revedes løs."

Tað skilst, at her hevur staðið á gomlum nøglum. Men "Coronet" kom heim í øllum góðum, og tað sama gjørdi "Svínoyggin", sum teir eisini høvdu sæð undan hesum veðrinum.

Eliesar fór aftur ein túr í 1935 við "Coronet" sum skipari, tí skiparin varð sjúkur. Hetta var fyrri av tveimum Suðurlandstúr-

OLIEKLÆDEFERNIS.

Nu, da Fiskerisæsonen atter nærmer sig, bør alle Fiskere forsyne sig med min bekendte gode Olieklædefernis. Anvendt paa rette Maade tørrer den paa ca. 4 Dage, den gør Klæderne bøjelige og absolut tætte.

Til de Bygder, hvor min Olieklædefernis ikke føres af stedlige Købmænd, sender jeg til Privatfolk pr. Post 1 Danks fra 1 kg. og opefter.

— Bedst og billigst —
Poul Isaksen.

Telf. 58.

Telf. 58.

Den stærkeste Sæstøvle „BALL BAND“ GUMMISTØVLEN.

Dette verdenskendte Fabrikat indeholder alle Gummistøvles bedste Egenskaber i sig.

Kendetegnet er den røde Boldt, som staar afmærket paa Knæ og Hæl.

Forhandles af

Z Heinesen.

Søstøvler

i prima Kvalitet med Læderbund og Træbund havest paa Lager til billige Priser.

Eget Arbejde.

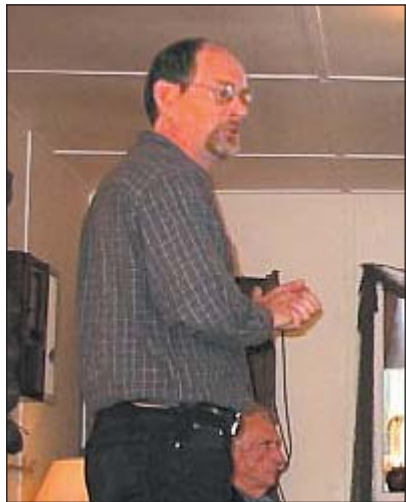
Telf. 47.

Knud Petersen.

Í dag fara fiskimenn í ein handil at keypa sær olju-klæði. So lætt var tað ikki, tá Eliesar fór til skips. Fyrst skuldu oljuklæðini seymast og síðan ferniserast. Hesa lýsing fyri oljuklæðifernis hava vit funnið í FF-blaðnum í 1923.

Tá Eliesar fór til skips keypti hann sjóstúvlarnar frá gamla Knút skómakaranum, og var hetta egin framleiðsla. Men nú byrja gummistúvlar at koma fram, og teir koma eisini at vinna.

Freistin fyri oljuráðstevnu 10. november

Í næstseinasta blað greiddu vit frá oljuráðstevnuni, sum verður í Vancouver í Canada 20.-25. juni 2004. Ein av høvuðsfyriskiparunum er canadiski føroyingurin Jón Mikkelsen, sum vónar at síggja føroyingar á stevnuni.

Freistin fyri tilmelding er nú sett til 10. november. Nærri fæst at vita við at fara inn á heimasíðuna:

www.oma.org

Minningarhald á sjómansheiminum

Eins og undanfarin ár bjóðar Tórshavnar Sjómansheim til minningarhald fyri teim sjólatnu 1. nov.kl. 10.

Her talar lögmaður og prestur. Aftaná verður farið niðan í viðalundina, har lögmaður leggur krans við minnisvarðan.

Kl. 20 verður minningargudstænasta í Havnar Kirkju. Aftaná verður boðið til ein drekkamunn á sjómansheiminum.

Komandi blað

Hóast nógv tilfar er í blaðnum í dag, so liggur nógv tilfar eftir, sum kemur í komandi blað. Vit hava frásagnir frá fiskivinnuni í Vestur-Canada, um akkerið hjá Polo, søgu um eina føroyska húgvu í Íslandi. Vit koma eisini í komandi blað at hava tíðindi frá fiskamarknaðinum.

Tíðindi frá Vinnuhúsinum:

Fiskivinnan eigur at hava eina samlaða strategi

Í Norra er samlaða fiskivinnan farin undir eina verkætlan, sum m.a. skal lýsa hvat skal til fyri at fáa veiðuliðið, virkingarliðið og sölufeløgini til at ganga meira í takt.

Á einum fundi við fiskivinnu- og myndugleikarnar fyrr í oktober lögdu luttakararnir í hesari verkætlanini, sum eru vinnufeløgini umboðandi fiskivinnuna á sjógvi og landi og norska LO, fram hugsanir og ætlanir um, hvussu vinnan kann verða betur skipað á hesum økinum.

Ein av stigtakarunum, sum umboðar norska LO segði, at hann ikki einsamallur hevði svarini til at loysa dagsins trupulleikar. Hann er tó sannførdur um at skal málið røkkast um eina burðardyggja fiskivinnu fyri allar partar, so má tað leggjast til rættis við heildarhugsan og samstarvið. Gomul stríðsmál millum ymisku partarnar í vinnuni mugu leggjast til síðis og tað má lítast frameftir.

Tá lýsingin er gjørd er ætlanin at gera eina "nationala strategi," sum mynduleikar og vinna skulu vera saman um at føra út í lívið.

Orsøkin til at normenn nú taka hetta so álvarsligt upp er tann, at síðstu tvey árin hava 2.500 fólk í norsku fiskivinnuni mist arbeiði og at setta hvørt fólk í fiskivinnuni er arbeiðsleyst. Í Finnmarkini er støðan serliga vánalig. Síðstu trý árin er talið á fiskavirkjum minka úr 46 niður í 14. Hetta hevur við sær stórt arbeiðsloysi og fráflyting.

Hetta stóð at lesa á vesteraalen-online.com í síðstu viku. Spurningurin er um ikki fiskivinnan og fiskivinnu- og myndugleikarnir í Føroyum kundu lært nakað av hesari tankagongdini.

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum fyri bert 50 krónur um ársfjórðingin

Verður sent ópostað - vit gjalda postgjald

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

FF-blaðið - postsmoga 58 - FO-110 Tórshavn

Oddi

hefur føðingardag

Øll børn, ið koma at tøma bússuna, fáa eina gávu. Harumframt fáa tey eisini eitt flagg við Odda á.

Frá kl. 14.00 til kl. 16.00 er Oddi at hitta á hesum støðum:

Í Tórshavn: mánadagin 3. november
Í Porkeri: mikudagin 5. november
Í Vági: hósdagin 6. november

 SÚÐUROYAR SPARIKASSI

Vitjan í indianarabýi

Vit hava vitjað tann kenda indianska listamannin Sammy Robertson

Í tí stutta steðginum í Kitimat eydnaðist tað Anfinni Mikkelsen at skipa fyri eini vitjan í indianarabýnum Kitamaat. Tað er tann framúr fyrimunur við at kenna Anfinn, at hann kennir indianarar og nóg av fólkinum, sum býr í Kitamaat. Kitamaat liggur einar 10 minuttir við bili frá Kitimat, so her var skjótt at fara. Vit høvdu tvær avtalur. Onnur var við James Robertson, sum er ein "elsti" ella eitt slag av høvdingi hjá ættini. Við hann finga vit eina áhugaverda samrøðu um indianaramentan, sum verður prentað í einum komandi blaði. Síðani vitjaðu vit Sammy Robertson, sum er ein framstandandi listarmaður, ein tann fremsti hjá indianarum yvirhøvur. Og tað var eisini hugtakandi at síggja hansara avrik. Teir 150 dollararnir, sum vórðu

Kitamaat sæð frá sjónum.

goldnir fyri eitt teirra, vóru væl givnir út.

Føroyingar hava livað tætt uppat indianarum Anfinn og hansara húski hava livað tætt uppat indianarum. Bert í BC eru heilar 54 ymiskar indianarastammur, og nógvar av teimum tosa hvør sítt

mál. Annars hava indianarar havt somu trupulleikar sum nóg onnur upprunafólk, men tað verður gjørt nóg fyri at gera tað liviligt hjá teimum og at kunna varðveita gomlu indiansku mentanina.

Sum sagt, var Kitimat upprunaliga ein indianarabýur, og er hann tað

framvegis. Tí einar 10-15 km frá Kitimat, beint hinumegin fjørðin, liggur Kitamaat, sum er indianarabýurin við uml. 2-3.000 íbúgvum. Kitamaat er eitt reservat, t.v.s. eitt stað serliga ætlað indianarum. Teir, sum búa í reservatum, hava serlig forrættindini, sum t.d. at teir sleppa undan at

gjalda skatt. Í Kitamaat búa tvær indianarastammur við tveimum málum, sum eru ymisk sum føroyskt og danskt, og fólkid her verður kallað Haisla. Men knípur tað, ber altíð til at tosa enskt! Hetta er ein av trupulleikunum við at varðveita indianaramentanina. Nevniliga, at tey

ungu ikki tíma so væl at læra seg málið hjá forfedrunum. Sammy fortaldi, at hann dugdi væl málið hjá forfedrunum. Børnini hjá honum skiltu tað so dánt, og abbaðørnini dugdu tað als ikki. Ein orsök er, at málið hevur verið kúgað av hvítu myndugleikunum, og tað er ikki fyrr enn nú, at tað verður ásannað, hvønn týðning móðurmálið hevur. Men spurningur er bert, um málið kann bjargast, tá tað bert verður lært í skúlanum.

Ein annar trupulleiki er, at tað finnst ikki skriftmál, og ger hetta ikki støduna betri. Men tað verður arbeitt við hesum.

Indianarar eru jú veiði- og fiskimenn, og her hava teir eisini forrættindi í mun til onnur. Tað eru stórar avmarkingar fyri fiskiveiði, men hesar eru ikki so strangar fyri indi-

Skúlin, bygdur í indianskum sniði.

Tað sum vit høvdu kallað bátahylurin í Kitamaat.

Kirkjan hjá indianarunum.

Tey eyðkendu húsini hjá Sammy Robinson.

Önnur mynd av bygðini.

Útróðrarmaður í Kitamaat fer á flot.

anarar.

Kitamaat hefur sítt eigna bygðaráð við 11 limum, harav ein er borg-meistari. Tað er so upp-gávan hjá bygðaráðnum at røkja áhugamálini hjá bygðarfólkinum m.a. við at útvega figging til fram-haldandi menning av bygðini. Eisini hefur verið arbeitt við at varðveita náttúruna á økinum, og hefur hetta eydnast sera væl.

Mentanin

Um mentanina hjá Haisla-fólkinum verður sagt, at tey flestu halda áfram við síni gomlu mentan við veiði, ber-

henting og fiskiveiði. Hvørt vár fara bólkar av Haisla-húskjum til Kemano-ánna á oolichan veiði, og hefur hetta verið gjørt í túsundir av árum.

Aftaná ein harðan vetur er oolichan tann fyrsti fiskurin, sum kemur aftur í árarnar at gýta. Haisla-fólkið nýtir oolichan til næstan alt frá føði til heilivág. Hann verður kókaður og gjørdur til feitt. Tey eru serfrøðingar at gera fiskin til heilt hvítt feitt, og verður hann so handlaður við granna-bygdirnar. Dygdin á Haisla-feittinum er væl kend oman og niðanefir vesturstrondini á Canada og er ein virðismikil handels-vøra.

Sammy Robertson,

ein rættur listamaður Sum nevnt hittu vit listamannin Sammy Robertsen. Hann er so víðagitin, at kundar koma við privat-flogfari at keypa hansara listaverk.

Sammy er 69 ára gamal, men tað sæst avgjørt ikki á honum. Sigast kann, at hann tíðliga gjørdist virkin á fleiri økjum. Hann var bert 16 ár, tá hann gjørdist pápi og 17, tá hann giftist.

Sammy er føddur í Kitamaat. Her byrjaði hann sítt liv, og tað var her, at fekk tann lærdóm, sum gjørdi hann til listarmann. Hann lærði seg sjálvan at telja longu í barndóm-inum. Hetta gjørdi hann við at eygleiða teir gomlu, sum dugdu sama handaverk, samstundis sum hann lurtaði eftir gomlum søgnum, sum komu at hava týðning fyri hansara list. Hann kom eftir, hvussu gamlar sagnir kundu umskapast til list, eisini sum ein ímyndan av inniliga sambandinum millum menniskju og ár, sum verður nærri lýst í teirri samrøðu, sum vit hava gjørt við James Robertson. Sammy kom eisini eftir, at tað er menniskjað, sum skal verja náttúruna. Tí skal bert tað neyðuga takast frá henni fyri at kunna yvirleva. Verður hetta ikki yvirhildið, kemur hetta aftur um brekku við vanlukkum og hungri.

Hóast Sammy hefur virkað sum listarmaður, síðan hann var 14 ár, tá hann telgdi sín fyrsta totempela, so vóru ta fyrstu tíðina bert fá, sum høvdu eyga fyri hansara evnum.

Men nú er so telging tað einasta hann fæst við, og okkara lesarar kunnu eisini sanna, at hetta er ein maður við framúr evnum.

Hesar fittu dreingirnar hittu vit í Kitamaat.

Her síggja vit indianarahøvdingin James Robertson, sum vit hava havt eina samrøðu við, sum helst kemur í komandi blað.

Indianarar hava gott orð á sær Annars arbeiða indianarar eisini á verksmiðjum í Kitimat, og Anfinn gevur teimum tað ummælið, at verður víst teimum álit, so vísa teir eisini álit afturfyri. Jón, sonur An-

finn sigur um indianararar, at teir ofta hava serligt hegni at fáast við teldur.

Vit vísa annars til okkara myndafrásøgn.

Her síggja vit Sammy saman við einum totempela, sum hann hefur telgt.

Listaverk hjá Sammy Robinson. Hesin træskurður kallast: "Ravnur stjelur mánan". Hetta heiti er grundað á gamla frásøgn um, at myrkur var hjá indianarum. Men hetta greiddi ravnurin við at stjála mánan og seta hann á himmalin, so tað gjørdist ljóst.

Hetta kenna vit føroyingar í hvussu er aftur. Eitt eyskar, men listarliga tilevnað "á indianskum".

Sitka:

Ein fiskivinnubýur í Alaska

Vit hava í fleiri undanfarnum bløðum havt frásagnir úr Sitka í Alaska. Hesar frásagnir hava serstakliga havt samband við fiskivinnuna. Ætlanin er nú at greiða eitt sindur frá hesum býi. Tað, sum ger hann áhugaverdan, er, at hann er ein fiskivinnubýur og hevur eina stødd, sum kann sammetast við Føroyar. Íbúgvartalið er uml. 9.000. T.v.s. tað dupulta av Klaksvík ella helvtina av Havnini.

Hóast tey fægstu kennast við hetta býarnavnið, so hevur hann einaferð havt størri týðning enn aðrir býir á somu stødd. Sum kunnugt var tað upprunaliga Russland, sum átti Alaska, og var Sitka í 63 ár høvuðshavnin hjá Russlandi til Kyrrahavið. Í 1867 var tað, at Russland seldi Alaska til USA, og júst henda hendring fór fram í Sitka. Býurin er eisini nógv merktur av sínu russisku fortíð. Her er t.d. ortodoks kirkja, og her eru fólk, sum framvegis hava russiskt sum fyrsta mál. Útgravingar hava eisini víst, at her hevur verið búseting í hvussu er í 5.000 ár.

Annars gjørdist Sitka eitt hernaðarligt høvuðsseti undir seinna veraldarbardaga, tá 20.000 hermenn stóðaðust her.

Sitka var fyrsti høvuðsstaður í Alaska sum statur í USA, inntil hann í 1906 varð fluttur til Juneau nakað norðanfyri. Tað var tann tíð, tá hann var størsti býur yvirhøvur á amerikanku vesturstrondini.

75 km av vegi

Í dag er Sitka fimtistørsti býur í Alaska. Hann er einasti býur á oynni Baranoff. Tískil er ikki vegur til býin. Samlaða vegalongdin, sum koyrast kann eftir, er um 75 km. Hóast hetta er nærur ein

Sitka.

bilur uppá fólkíð í býnum. Sambandið við útheimin er við flogfari og ferju. Tað er flogsamband til og frá einar tvær ferðir um dagin. Nærmasti býur er Juneau, sum nú er høvuðsstaður í Alaska. Tað eru umleið 1.000 km. til Anchorage, sum er størsti býur í statinum og einir 1.500 km til Seattle.

Men á oynni er hinvegin nógv og vøkur náttúra og eitt djóralív, sum fáar aðrastaðni. Her er hvalur í hópatali, og meðan vit í Føroyum illa kunnu síggja ein hval uttan at drepa hann, so er tað als ikki so í Alaska. Her skipa tey fyri "hvalastevnu", tá mest av hvali er at síggja. Hesir kunnu síggjast bæði á bátaferðum og á serligum sýningarstøðum á landi. Stevnan verður í ár 7.-9. november, og tá verður roknað við hópi av fólk, sum kemur higar at síggja hval. Skipað verður eisini fyri fyrilestrum, bólkaarbeiði og framsýningum um hval. Skuldi onkur havt áhuga fyri hesum ber til at fara inn heimasíðuna:

www.sitkawhalefest.org

Her eru eisini mong onnur djór sum ottari, sjóleyva, bjarnir, ørnir o.s.fr.

Tað kann verða nevnt, at her – eins og í Íslandi – eru heitar keldur.

Veðurlag eins og í Føroyum Sitka liggur so mikið langt suðuri, at tað ikki verður so kalt, sum Alaska annars er kent fyri. Veðurlagið minnir sera nógv um tað føroyska við nógvum regni, og tað er sjáldan, at tað frystir.

Fólkíð er sera fyríkomandi, sum annars ofta er galdandi í USA. Hetta ger tað lættari at fáa nakað at vita.

Býurin sær út til at vera sera væl skipaður, og fara vit at lýsa býin út frá tí tilfari, sum vit hava fingið til taks.

Fyrst kann sigast, at hóast her sær gott út, so er vøksturur í fólkatalinum her lægri enn í Alaska yvirhøvur.

Í Sitka er 75% av fólknum hvít. Restin er upprunafólk av ymiskum slag, teir flestu eru inuittar. Hesi hava ávís forrættindi við veiði og líknandi.

Eins og aðrastaðni í USA hava fólk ikki tann stóra áhugan fyri politikki. Úrslitið er ein lág valuttøka. Til seinasta kommunuval vóru bert 41% á vali.

Lágt arbeiðsloysi

Arbeiðsloysið er her heldur lægri enn í Alaska yvirhøvur, men heldur hægri enn í USA. Mitt í 90-unum

var arbeiðsloysið omanfyri 10%. Nú liggur tað um 5%. Eitt, sum hevur havt týðning í hesum sambandi, er, at eitt tað størsta arbeiðsplássíð í Sitka, eitt sagverk, varð niðurlagt fyri nøkrum árum síðani, og var hetta orsøkin til ta umrøddu økingina av arbeiðsloysinum. Sagverkið hevði nóg mikið av rávøru, men tað dálkaði ov illa.

Sum nógvastaðni, so er tað tænastuvinnan, bæði almenn og privat, sum er størsti arbeiðsgevari. Síðan 1991 er manningartalið á hesum øki vaksin frá 800 til 1.300.

Fiskivinnan

týðningarmikil

Fiskivinnan verður roknad sum ein sera týðningarmikil vinna. Hon hevur givið upp til 30 mill. dollarar í inntøku, men hetta tal er minkað seinna árin og liggur nú beint omanfyri 20 mill.

Men hóast hetta so er miðalinntøkan í Sitka størri enn miðal bæði í Alaska og USA. Hon liggur um 30.000 dollarar ella omanfyri 200.000 kr. í okkara peningini.

Stuttleikaskip geva eisini nógv til býin. Tað er næstan dagliga, at skip liggur á redini, og mett verður, at í ár verða ferða-

fólkini uml. 250.000. Hinvegin eru ikki umstøður til ta stóru ferðamannavinnuna annars. Hotellini í býnum hava einar 200 sengur, og man hetta vera á leið tað sama sum í Havn. Møguleiki er tó eisini fyri Bed and Breakfast. Tað skal sigast, at tað var bíligt at gista.

Dýrari at liva

Annars er tað dýrari at liva í Sitka enn t.d. í Anchorage. Hetta man komast av, at tað er dýrari at flyta vøru til smáar eindir enn til stórar. Meðan tað í 2000 kostaði 100 dollarar um vikuna at liva hjá einum húski við 4 fólkum í Anchorage, kostaði tað 120 dollarar í Sitka. Serliga er oljan dýrkað meira í Sitka enn í Anchorage. Frá 1990 til 2000 er oljan dýrkað 56%, meðan hon er dýrkað 28% í Anchorage, og hon man vera dýrkað munandi síðan tá.

Húsaprísirnir eru støðugt dýrkaðir, og liggja nú omanfyri 200.000 dollarar, sum man vera á nakað sama støði sum í Havn.

Nógvar kirkjur

Tað er eitt stórt andaligt lív í býnum. Her eru 19 kirkjur og eitt næstan eins stórt tal av samkomum. Vit vóru ein sunnu-

morgun til gudstænastu í eini baptistakirkju, her vóru bert 20 fólk. Annars er fyrsta lutherska kirkjan á vesturstrondini í Norðuramerika í Sitka. Hon varð stovnað í 1840, og tað vóru finnar, sum settu hana á stovn.

Tað eru 2 fólkaskúlar við 700 næmingum og 55 lærarum. Afturat eru fleir hægri skúlar. Men skal farast á lærðan háskúla, er tað í Anchorage.

Tað er eitt dagblað í býnum. Annars fáast tey stóru Alaska-bløðini her. Tað eru 5 peningastovnar.

Býráðið hevur 7 limir. Tað er politistøð við 20 politistum, brandstøð við 9 fulltíðar og 100 sjálvboðnum brandmonnum. Fíggjarætlanin hjá kommununi er 35 mill. dollarar, góðar 200 mill kr.

Her eru 2 sjúkrahús, sum hava 78 sengur og eitt ellisheim við 70 plássum. Í býnum eru 27 læknar og 5 tannlæknar.

Tað kundi kanska verið eitt hugskot, um Klaksvík ella Havnin fingur sær ein slíkan bý sum vinarbý!

Føroyingar ein sunnumorgun í Sitka. frá vinstri: Pál Weihe, Anna Maria Simonsen saman við manninum Eyðun Ellendersen.

Náttúran er stórsligin.

Stutt frá landi síggjast sjóottarar spæla sær ...

... og eitt arnapar sæst á einum træi.

um. Tað var tá "Coronet" eftir hesar túrar fór til Grønlands, at teir fingutann ræðuliga sjógvin, sum endaði við, at teir eftir 13 døgum róku til New Foundlands, sum vit greiddu frá herfyri í minningarorðunum um Hanus í Mikladali.

17. des 1932 giftist Eliesar við Johonnu, sum var ættað av Viðareiði, dóttir Jústá í Eiðsvík (Justesen). Tey giftust hjá sýslumanninum, og tað var Poul Petersen, sum seinni gjørdist løgtingsmaður í eitt mannaminni, sum vígdi tey. Tey búsettust so í Klaksvík.

Í 1933 og 1934 var hann við "Carlton", har Richard hjá Jóan Jakku á Viðareiði var skipari.

Í 1933 vóru teir úti fyri eini hending, sum lættliga kundi fingið ein ringan enda. Tað kann verða nevnt her, at henda túrin vóru allir teir núlivandi beiggjarnir við, og Esmar Fugl var 2. bestimaður, meðan Eliesar var 1. bestimaður.

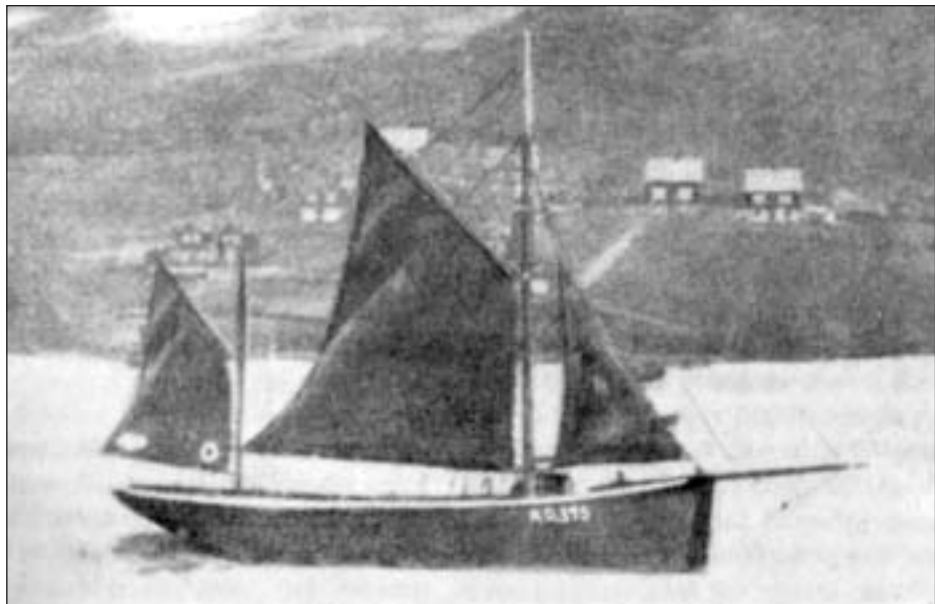
Teir vóru undir Íslandi og høvdu fingið nógvan fisk. Tað var gott veður, og teir lógu avhálaðir. Tað var um midnáttina, og menn vóru farnir í koyggjuna. Tá verður rópt, at tað er samanstoytur. Teir lupu upp, og komnir upp í stýrhúsið er ein dyggur stoytur og eitt stórt brak. Tá síggja teir ein trolara koma strúkandi afturvið stýriborðsloring. Skiparin, Richard, tekur ferð á seg og fær lopið inn á hekkuna á trolaranum. Hann rýkur upp á brúnna, og her sær Richard bert ein mann sita á einum krakki. Helst hevur hann sovið. Tað fyrsta, Richard ger, er at seta telegrafina a fult bakk. Maðurin reyk upp og spyr á enskum, hvaðani Richard er kominn! Hann kundi ikki skilja, hvussu ein nakin fremmandamaður knappliga kundi standa inni á brúnni. Richard greiðir frá støduni, og at teir mugu venda aftur, tí skipið kann jú søkka. Tað varð hálað og siglt aftur til "Carlton".

Tá teir koma aftur til skipið, høvdu teir sett ritubátin út. Esmar Fugl við tveimum øðrum komu umborð. Skaðin var tibetur avmarkaður. Mesanbummurin var brotin, og uppstandið aftan fyri mesanin var alt brotið, men annars var skrokkurin heilur, og hon lak ikki. Teir gjørdur sjálvir skaðan aftur, og teir kundu gera túrin lidnan uttan at fara inn.

Seinni fóru teir til

"Fugloy".

"Coronet".

"Carlton".

Grønlands, og hetta gekk væl.

Eliesar fór at rógva út við "Øker" í 1935. Fyrst vóru teir á vanligum várróðri og síðan við kalvalínu. Teir sendu kalvan niður sjálvir og fingutann væl burturúr. Skipari var Andreas Isaksen, ættaður úr Norðragøtu. Andreas var meistari við honum við "Coronet".

Seinnapartin í 30-unum sigldi Eliesar eisini eina tíð við "Britons Pride", sum Kjølbro tók úr fiskiskapi fyri at kunna sigla við farmi, fyrst og fremst millum Havnina og Klaksvík. Siglt varð eisini í Eysturoynna og í Norðoyggjum.

Fór so við trolara Nú var slupptíðin stórt sæð av fyri Eliesar, og hann fór so við trolara. Fyrst fór hann við gamla "Skálabergi", Jákup á Trøðni var skipari. Tann "Skálaberg" kann ikki á nakran hátt sammetast við tann nýggja "Skálaberg", sum kom herfyri, hóast hann tá varð roknaður sum eitt rættiligt framprot. Hann tók 120 t av saltfiski. Maskinan var dampmaskina, sum var kolfýrd, og

bert hetta við kolfýring mátti kennast sum eitt afturstig í mun til vanligar maskinur, sum jú brúktu olju. Teir fiskaðu við Bjarnoyinna, og har var nógv at fáa, men tað var sera smátt, og nógv varð koyrt út aftur.

Steintór Norðberg, sum hevur lagt navn til trolaran av sama navni, var skipari í 1938-39. Síðani fór Eliesar við "Nærabergi", har Esmar á Stykkinum var skipari. Teir fóru á beding í Harstad í Noregi, tá kríggið breyt út í september 1939. Av hesi orsök vórðu teir kallaðir heim. Teir komu heim og riggaðu um til ísfisk og so aftur til Bjarnoyinna at royna. Tá var Kaj Johansen skipari við "Nærabergi". Ein túr við Bjarnoyinna landaðu teir í Grimsby, men teir fóru ikki aftur til Grimsby, tí eitt minubelti varð lagt norðanfyri Grimsby. Síðan fóru teir einar tveir túrar til Íslands og landaðu í Aberdeen.

Heiðursmerki hjá Hákon kongi Tá fór Eliesar at royna við norskum bátum. Norskir bátar komu higar, eftir at

Noreg var hersett, og fóru øll krígsárini í Føroyum. Fleiri av norðmonnum giftust og blivu verandi í Føroyum, Ein av bátunum, "Juvel", bað Eliesar koma til Grønlands. Tað kann verða nevnt, at teir sum áttu "Juvel" fóru Ervik-beiggjarnir. Serliga ein teirra, Rasmus, gjørdist seinni kendur reiðari í Noregi. Tá teir komu aftur, riggaðu teir um til ísfisk. Tá landaðu teir mest í Fleetwood í 1941. Tað var tann munur á føroyingum og norðmonnum, at hesir seinnu fiskaðu við stubbum, har føroyingar settu og drógu alla línuna í einum. Eliesar heldur ikki, at minni kom burturúr fyri tí.

Teir fóru í Aberdeen, tá "Ekliptika" fórst. Skip vendu aftur av hesum tíðindum. Men "Juvel" tók fisk frá teimum, og teir gjørdur ein góðan túr. Í 1941 var annars ringasta tíð undir krígunum, tá nógv skip vórðu søkt, og nógvir fiskimenn mistu lívið. Kjølbro helt ikki, at týskarar leingi fóru at nýta orku uppá føroyingar, og tað vísti seg eisini, at hann fekk rætt. Týskar-

ar fingut skjótt annað at hugsa um.

Í 1941 vildu bretar hava skipið at sigla millum Havnina og Vágar, men tað tímdi Eliesar ikki. Hann fór tá at rógva út við norskum báti, "Ulf". Henda sigling við norðmonnum man hava verið virðismett av teimum. Heima hjá Eliesar hongur eitt heiðursbræv, sum sjálvur Hákon kongur hevur skrivað undir.

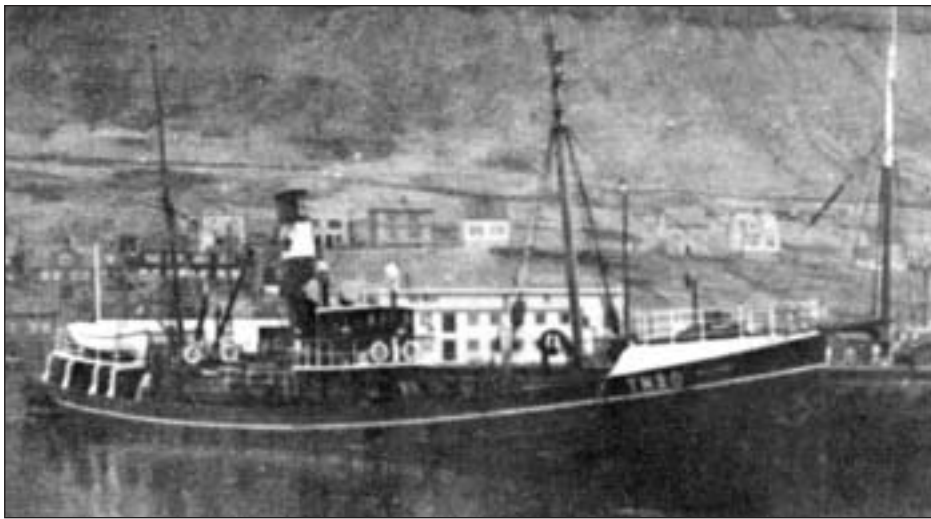
So fór Eliesar aftur við gamla "Skálabergi". Hetta var í 1944. Skipari fyrsta túrin var Mortan og síðan Kaj hjá Mortani. Eliesar gavst beint áðrenn kríggið var av orsaka av heilsuni. Hóast Eliesar sigldi nógv undir krígunum, so upplivdi hann onga beinleiðis vandastøðu. Tað nærmasta var, at teir sigldu gjøgnum vraklutir, so tað kann sigast at vera væl sloppið. Tó upplivdu teir einaferð bumbing, meðan teir lógu inni í Aberdeen. Sjálvir fóru teir í landi, og tá var bert eitt at gera, og tað var at sleppa sær í bumbuskýlini.

Sum sagt fór Eliesar av "Skálabergi" av heilsuorðum. Kanningar vístu,

at hann hevði liðagikt. Fyri hetta skuldi hann fara til Danmarkar at fáa viðgerð. Tá bar ikki til at verða sendur við flogfari sum nú. Hann fór tiskil niður við "Atlantsfarinum", og í Danmark skuldi hann fáa gullkur, og tað var í hesum sambandi, at okkara vegir krossaðust, sum greitt er frá í fyrra parti. Viðgerðin hjálpti ikki nógv fyrstu ferð, men tað riggaði betri seinni. Teir fóru á veg niður við "Polarfarinum" tann 14. september 1946 - millum londini. Her avráddu teir, at varð úrslitið av fólkaatkvøðuni positivt (t.v.s. fyri loysing) so skuldi flaggast. Og tað varð eisini gjørt.

Sá jólaskipið søkka Eliesar var eygnavitni til eina ta mest syrgiligu søgu undir krígunum, og hetta var, tá jólaskipið fórst í Fugloyarfirði í 1941. Forsøgan er tann, at tað var ein slík ræðslu fyri bumbum í Klaksvík, og nógv fóru út á bygd at vera. Kona Eliesar, Hanna, fór við soninum norður til Viðareiðis at vera hjá foreldrum hennara, sum búðu í Eiðsvík, har tað

Framhald á næstu síðu

Fyrsti "Skálaberg"

sást yvir á Fugloyarfjørð.

Tað vildi so til, at Eliesar var staddur har norðuri hendan vanlukkudagin. Náttina fyri var eitt slíkt illveður, sum neyvann upplivað áður. Hjallurin fór á flog og endaði hinumegin bygdina á Viðareiði. Meðan Eliesar ruddar upp eftir hjallinum, sær hann skip í Fugloyarfirði, og hann sær tað eisini hvørva. Men hann vistu tó ikki fyrr enn aftaná, hvør ræðulig vanlukka var hend.

Á sjógv á pollinum Í 1943 mundi staðið á hjá Eliesar. Um hetta hevur Robert Joensen skrivað niður frásøgn hjá Jákup Mourits Olsen, sum var hin høvuðspersónurin í hesi hending. Hann sigur soleiðis frá:

"Eliesar Sørensen úr Fugloy og eg skuldu í 1943 suður á Tvøroyri eftir "Tjaldavík". Hetta var motorbátur, sum Bjarni Lützen og Torbjørn Zachariassen høvdu keypt. Vit skuldu sigla hendan útróðrarátt norður til Klaksvíkar, og fóru vit av Tvøroyri morgunin eftir, sum vit komu suður. Tá vit vóru komnir áráka Lítlu Dímun, helt Eliesar, at best var at fara at loysa seglini og at turka tey. Soleiðis varð. Seglini vórðu

heysað. Báturin hevði helst ligið tá eina tíð, so seglini trongdu til at fáa røkt.

Tá vit komu norð um Klakkin og snarðu inn á Pollin, fóru vit at taka seglini niður. Eliesar var á dekkinum, og eg stóð á ruffinum, meðan vit greiddu hetta arbeiðið, og motorurin gekk við somu ferð. Slætt var og gott veður. Eg kastaði honum lissuna, sum brúkt verður at lissa seglini upp við. Tá ið hann setti á, sum vit vanligu plagdu at gera, slitnaði lissan. Tað seinasta eg sá, vóru iljarnar á Eliesari, tá hann datt út. Báturin gekk við fullari ferð. Eliesar var ikki svimjari og hevði einki at flóta á. Eg leyp inn í stýrhúsið at regulera motorin, røðrið skuldi røkjast væl, so eg skundaði mær at venda og koma til Eliesar og ansa eftir, at ferðin var hóskandi, so at eg kundi koma til hansara, uttan at hann kom undir hekkuna og í skrúvuna. Samstundis fekk eg loyst baksárina, sum var heft niður á lúningina. Um eg ikki fekk fatur í honum beinanvegin, ætlaði eg mær at leypa út eftir honum og svimja móti landi. Tá eg rætti Eliesari bátsárina, hevði hann verið tvær ferðir undir kavi. Hann fekk í ár-

ina, og eg hálaði hann at borði og fekk hann á dekkið.

Tá Eliesar var komin til fóts á dekkinum, kom postbáturin "Alma", sum sigldi millum Fuglafjørð og Klaksvík, stimandi út eftir, og har var nógv ferðafólk á dekkinum. Vit róptu á teir um at koma til okkara. Vit veittraðu, men øll tey á "Almu" hildu, at vit bara veittraðu til stuttleika, og "Alma" sigldi sína leið yvir á fjørðin.

Vit lögdu at við Jóan Jakkusar brúgv í Klaksvík. Eliesar fór heim til sín sjálvs, og hann fekk ongan skaða av hesum tilburði.

Nøkur ár eftir hetta, tað mundi vera í 1950, sigldi eg við postbátinum "Immanuel". Vit lögdu at á Kirkju í Fugloy ein dagin, tá teir høvdu gingið heystfjöllini. Nakað av seyði skuldi haðani til Klaksvíkar. Har var eisini eitt veðurlamb til Eliesar, tí hann eigur jørð á Kirkju. Eliesar kom oman eftir brúnni, tá vit lögdu at í Klaksvík, og vit komu í prát. Eg segði við hann, at hann átti eitt veðurlamb umborð á "Immanuel". Hann svaraði: "Hatta veðurlambið eigur tú!"

Eg helt hetta vera skemt og bað hann taka

Fyrsti Sjúrðarberg.

lambið við sær til hús. Men hann helt fast um, at hetta lambið átti eg. So bað eg hann siga mær, hví eg skuldi eiga hetta lambið. "Jú," segði hann, "kona mín og eg hava ofta tosað um hina ferðina, tá tú bjargaði mær Úti á Polli, tá eg datt út. Og vit hava verið samd um, at tað fyrsta heyst, tá tú og kona tín er komin í egið heim, tá skuldi tú fáa besta lambið, sum vit koma at fáa í part okkara av skurðinum av Kirkju".

Eg takkaði honum, og so talaðu vit ikki meira um tað. Helst mundu vit báðir hugsa um hina løtuna og helst eisini um menn undan okkum í strembanini á sjónum, sum eftir førimuni veittu samsýning eftir hending sum hesa.

Veðurlambið, sum Eliesar gav mær, var hvítt og høvuðreytt. Eg fletti tað sjálvur og kroyði vigaði 29 pund."

Sjálvur sigur Eliesar, at tað var bart út eitt Guds undur, at hann varð bjargaður ta ferðina. Hann hevði ongan móguleika at hjálpa sær sjálvum, og tað hevur ikki bert verið menniskjans makt, sum kundi laga tað so, at hann slapp undan.

Eina aðru ferð er Eliesar farin fyri borð, og tað var

við "Nærabergi". Meðan hann arbeiddi við trolíð, fór hann fyri borð. Men ta ferðina var hann so heppin at fáa fatur í trolíð, og varð hann bjargaður inn aftur.

Mestsum heimamaður

Eftir 1944 bleiv Eliesar mestsum heimamaður eina tíð. Men sjógvurin dró kortini. Í 1947 lá ein polskur trolari á Klaksvík við hollendskari manning. Teir ætlaðu til Íslands at royna, men hava neyvann verið royndir á hesum leiðum.

So Eliesar varð biðin við sum fiskiskipari. Tað gekk hampiliga væl. Hetta var árið við tí stóra gosinum hjá Heklu, og hetta sóu teir eisini. Tað gjørdist so kolaskart, at tað sást ongan veg. Eliesar skuldi setast av í Føroyum, men tað bar ikki til vegna illveður, og teir endaðu í Grimsby. Har lá ein polskur trolari, sum Eliesar hjálpti at rigga til, inntil hann slapp heimaftur. Annars var sáttmálin fyri hendan túrin 1 pund um dagin + bonus.

Men í 1949 var Eliesar aftur ein túr við "Sjúrðarbergi" í Grønlandi, og var Kaj skipari. Eliesar fór við "Poppy" í 1950, teir sigldu við fiski til Grimsby, Erik

Niclassen var skipari. Eliesar fór so at arbeiða í fiski hjá Kjølbro fyrst í 1950-unum. Eftir hetta fór Eliesar við "Streymoynni". Fyrst var farið ein saltfiskatúr til Íslands. Tá fekk hann roynt snellu, sum júst tá avloysti snørið. Hetta varð roknað at vera eitt sera stórt framstig fyri fiskimannin. Síðan var Eliesar á sildarveiði við gørnum í 1956 og 1957 við "Streymoynni".

Tá fór Eliesar at arbeiða í avgreiðsluni hjá Skipafelagnum, sum Kjølbro hevði, og varð verandi har. Men Eliesar breyt beinið um ta tíðina, hann gjørdist pensjonistur. Tá fór hann at arbeiða á Kósini, sum bert er eitt hana gleiv frá har, hann býr. Konan doyði í 1997, tá var hon 88 ára gomul. Síðan tá hevur hann húsast einsamallur, sum sagt við eitt sindur av heima-hjálpi.

Tað liva framvegis tveir aðrir beiggjar eftir. Mourits varð verandi á Kirkju til fyri fáum árum síðani. Hann sigldi so leingi, hann kundi. Pætur Franklin flutti til Klaksvíkar í 1942. Hann hevur eisini siglt alla sína tíð.

Tískil er í dag eingin Sørensen á Kirkju. Eliesar eigur sonin Liggjas í Bø. Tað eru 3 abbabørn, og langabbabørnini eru eisini 3.

Tað hevur verið ein fragd at hava prátað við hendan fróðarmannin, sum hevur upplivað so nógv. Frásagnir sum hesar kunnu serliga vísa teimum ungu, at tað "luksulív" tey hava, er eingin sjálvfylgja. Lunnarnir eru lagdir av teirra forfedrum, og – sum hendan søgan vísir – hevur tað verið við baks og strev.

Fyrsti "Næraberg".

Eliesar og Hanna.

Teir bygdu hetta land

Pætur Franklin til vers í ódnarstormi

Í 1935 voru teir báðir bræðurnir, Pætur Franklin og Mourits Sørensen, við "Carlton", sum Richard Jacobsen fæddi. Pætur Franklin var 1. bestimaður og Mourits dekkari. Niðurskrivað av Liggja í Bø.

Túnaprát á Kirkju. f.v. Eliesar, Pætur Franklin og Mourits.

Her síggja vit f.v. Pætur Franklin, Mourits og Eliesar frammanfyri. Aftanfyri eru børnini hjá beiggjanum Zacharias, sum var skúlastjóri í Havn: Torkil, Torbjørn, Sunneva, Poul og Søren Pram.

Á heimveg í september mánaði, suður úr Kappanum, komu teir í eitt øgilt ódnarveður, har fleiri føroysk skip finga stóran skaða. "Coronet" var eitt av skipunum, sum fór illa í hesum veðrinum og rak síðani til Canada. Tað var eisini í sama veðrinum, at "Coralia" tók Mortan í Hvannasundi og manning hansara av "Blightstone", áðrenn skipið sakk.

Tá fekk "Carlton" ein stóran sjógv um 6-tíðina um kvöldið. Stórbummurin brotnaði. Mesanmasturin var brotin um góðsið, og mesanseglið við gaflni niðurdottin. Bátarnir og fiskakassin voru burtur, og skansaklæðningurin í bæði borð var allur burtur. Stýrihúsið var nakað brotið, og allir rútarnir farnir. Skeiðtið yvir lugarinum var brotið. Allar stytturnar, millum bæði vantini, voru brotnar av um dekkið í bakborð og voru burtur saman við lúnningini.

Nógvur sjógvur var niðurkomin, bæði har

afturi og har frammi. Lugarið var hálvfult av sjógv. Tá sjógvurin breyt, voru skiparin og 2. meistari í húsinum, restin av manningini var undir dekki.

Tá hon fekk sjógv, legði hon seg ógvuliga nógv á liðina og varð liggjandi eina løtu. Men tá stórbummurin brotnaði, skrædnaði stórseglið, og hon reisti seg so líðandi aftur.

Motorurin var steðgaður av sjónum, sum kom niður. Fokkan var loysnað úr blokkinum í erva og niðurdottin. Manningin hevði tí mist tamarhald á skipinum, sum rak fyri vág og vind.

Pætur Franklin hevði frívakt og var inntørnaður. Hann hevði koyggju har afturi í kahúttini. Hann vaknaði av skelkinum og leyp av koyggjunum og royndi at sleppa sær upp. Stundir voru ikki at lata seg í yvirklæðini. Men torført var at sleppa upp, tí so nógvur sjógvur kom niður. Í kahúttsgongini hoyrði hann

ein mann siga: "Vit eru farnir".

Komin upp á dekkið sá Pætur Franklin, hvussu vordíð var. Og hann metti soleiðis um støðuna, at umráðandi var at fáa tamarhald aftur á skipinum, og tað kundi einans gerast við at fáa fokkuna, sum var niðurdottin, upp aftur. Men skuldi tað gerast, so mátti blokkin, sum var loysnaður úr fokkunum, og sum hekk uppi við mastrartroppin, fáast niður.

Pætur Franklin betonkti seg ikki, men fór beint til vers, heilt upp á góðsið. Har mátti hann tryggja seg yvir á hina síðuna, fyrri at fáa blokkin leysan. Og so niður aftur við blokkinum í fanginum. Hann mátti geva út av fallinum fyrri hvørt stigið, hann fór niðureftir. Hann merkti, at vindurin var øðiligur, og strævið var tað, men tað gekk. Tá hann kom niður ímóti lanternubrettinum, loraði hann blokkin niður á dekkið, har onkur tók ímóti.

So varð gjørt á aftur fokkuna, og hon varð hálvað upp aftur. Tá bar beinanvegin til at fáa vent skipinum og tikið tað undan. Teir báðir, Pætur Franklin og Mourits, eru samdir um, at tað var hetta, sum bjargaði teimum frá at ganga burtur hesaferð.

Pætur Franklin sigur, at hann fekk einki mein av avrikinum, hvørki til líkams ella sálar. Men nógv stóð á, og hann var glaður, tá hann kom niður aftur á dekkið.

Tá Pætur Franklin eina løtu seinni, tá teir høvdu fingið skipið undan, fór aftur í stýrihúsið, segði hann við skiparan: "Nú stendur betri til ... " Tá svaraði skiparin nakað soleiðis: "Enn er leikur ikki lokin ..."

Mourits minnst væl tilbúðin og sigur soleiðis: "Tá tú hevur verið eitt langt lív á sjónum, tá hevur tú upplivað mangar góðar løtur, men eisini onkrar ringar. Hetta var ein av teimum verstu." Hann lá í koyggju síni, miðskeiðis í lugarinum í bakborð, tá skaðasjógvurin breyt. Sjógvurin fossaði niður í lugarið, sum gjørdist meira enn hálvfult. Mourits hevði yvir koyggju. Skipið legði seg skjótt nógv á stýriborð og sjógvurin setti sjálvandi meira tann vegin.

Hann minnst tað, sum at hann ikki var bangin, men onkursvegna gjørdist ráðaleysur og varð liggjandi í koyggjunum eina góða løtu. Tá hann kom

upp á dekkið, var Pætur Franklin longu niður aftur komin við blokkinum.

Tá teir høvdu fingið skipið undan, varð farið at oysa. Maskinpumpurnar virkaðu ikki, og heldur ikki hondpumpan á dekkinum, so oysast mátti við pøsum. Og tað varð drivið á alt kvöldið og alla náttina ... Fyrrapartin dagin eftir batnaði veðrið.

Pætur Franklin er føddur 14. januar 1910 og fór sum 14 ára gamal til skips við "Ternuni". Og var so fiskimaður at kalla saman-

hangandi til 1982 (ella 83), seinastu 16 árinum við "Skálabergi". Í hesum tíðarskeiði arbeiddi hann bara 1 ár uppi á landi.

Pætur Franklin giftist við Hjördis úr Skopun og búsetti seg í Klaksvík. Tey finga døturnar Sunnvu, sum býr í Skopun, Ragnhild, búsitandi í Danmark og Birnu, sum nú býr í barndómsheiminum í Klaksvík.

Pætur Franklin flutti fyrri nøkrum fáum árum síðani inn á Vistarheimið í Klaksvík.

Hendan myndin er úr bókini hjá Edvard í Svínø, "Minniligar hendingar".

Menninir á myndini eru aftast t.v. Zacharias Jacobsen, Kirkju og Aksel Petersen, Hattarvík. Frammanfyri: Liggjas Sørensen, Kirkju og Símun Guldbro, Leirvík. Myndin er tikin í 20-unum. Liggjas var ein beiggi Eliesar, sum eisini var fiskimaður, og eisini skipari, stóran part av lívinum. Zacharias og Aksel voru systkinabørn Elisar og Liggjas.

Triði Skálaberg, har Pætur Franklin eisini hevur siglt við.

Politiskt / umsitingarlíga skipanin:

4 ár og 7 mánaðar uttan svar!

Í næstseinasta blaði greiddu vit frá bert einum dømi um okkara "samskipti" við almennu umsitingina.

Hetta snúði seg um tulkning av lógini um inntøku-trygd. Fiskimenn fáa noktað inntøkutrygd, tí teir eru mynstraðir uttanlands, grundað á, at lógin sigur, at hvør túrur verður roknaður at byrja, tá farið verður úr føroyskari havn og endar, tá komið verður aftur í føroyska havn. Tað, sum greitt liggur í tí, er, at ein túrur verður roknaður fyri alla ta tíð, fiskimaðurin er við skipinum út í eitt. Tí verður tað ikki roknað sum ein nýggjur túrur, um landað verður í útlandinum, og mynstrað verður umaftur. Útleggingin hjá fiskimálaráðnum er meira enn søkt. Og skuldi hon verið røtt, skuldi tað verið ein sjálffylgja, at stig vórðu tikið at rætta ein upplagdan lógarfeil.

Í blaðnum 2. oktober kundu vit endurgeva sama bræv, sum er endurgivið her í blaðnum. Hetta var eitt svar uppá okkara skriv til Fiskimálaráðið um málið. Her verður sagt, at málið skuldi kannast, og síðan skuldu vit frætta aftur.

Eftur seks mánaðar var einki svar komið, og nú eru sjei mánaðar farnir, og tað er framvegis einki

svar komið.

Veruliga er málið nógv eldri enn hetta. Vit høvdu nevniliga eina líknandi sak í 1998, og fyrst í 1999 sendu vit eitt líknandi skriv til Fiskimálastýrið. Har kom so als einki svar.

Hetta merkir, at tað eru ikki bert 7 mánaðir, síðan vit reistu hetta mál, men tað eru 4 ár og 7 mánaðir síðan.

Tískil er alt, sum bendir á, at vit als ikki skulu vænta nakað svar, so vit út frá hesum kunnu gera av, hvat ið skal gerast í málinum.

Tað skal skoytast uppí, at lögmaður hevur verið inni í hesum trupulleika. Hann hevur fingið nágreiniliga frágreiðing um, hvussu vit uppliva almennu umsitingina. Men hann hevur ikki rætt hond frá síðu, og kann umsitingin bert fata hetta sum eitt grønt ljós frá lögmanni, at gera júst sum henni hóvar. Passar tað ikki henni at viðgera mál frá borgara, so letur hon bara vera.

Tað er óneyðugt at siga, at stig at rætta hetta er als ikki komið uppá tal.

Eitt er, at hetta er politikkurin hjá lögmanni.

Tað vitstu vit av frammanundan. Men tað kann eisini undra, at hetta skal vera politikkurin hjá so kallaðu "andstøðuni".

Hóast rakstrarróp um "fólkið fyrst", so hevur tað ongan áhuga, at borgarar á hendan hátt verða settir uttanfyri lóg og rætt, hóast vit enntá hava eina fyrisitingarlóg, hvørs grundarlag er, at sjálvandi skulu øll mál hava eina viðgerð. Her er nevniliga talan um ein tann mest grundleggjandi rætt, sum borgarin eigur. Fyri tað fyrsta at fáa sín mál mótvegis tí almenna viðgjørð, og fyri tað næsta at fáa eitt grundað svar, um borgarin ikki fær viðhald.

Sum vit hava greitt frá fyrr í samband við eygleiðaramálið, er tann almenni politikkurin, als ikki at geva sínum málum eina málsviðgerð og enn minni at geva nakra grundgeving.

Hetta heldur "andstøðan" vera í lagi. Tað er óneyðugt at siga, at við einum slíkum politikki er borgarin í landinum fullkomiliga hjálparleysur. Tað er neyvan grund til at halda, at tað bert eru fiskimenn, sum eru offur fyri hesum rættarloysinum.

Føroya Rættur:

Sáttmálin skal haldast treytaleyst

Herfyri fekk Sjómannadeild FFs viðhald í rættinum í einum sera prinsippiellum máli.

Sum kunnugt, er sáttmálin hjá farma-skipum bygdur upp við eini mánaðarløn og so frídagar við løn, sum eru í mun til tíðina umborð. Hetta tal var upprunaliga 1:2, sum tað verður kallað. T.v.s. at tveir dagar umborð geva 1 dag í landi. Hetta lutfall er so við og við hækkað, soleiðis at frá 1. mars 2004 verður 1:1 skipan galdandi.

Hetta mál snúði seg um, at nakrir kokkar gera fyri nøkrum árum síðan eina avtalu um, at teir beinanvegin skulu fara til eina 1:1 skipan, t.v.s. eins nógv dagar í landi sum umborð. Fyri at fáa roknistykkið at passa, verður sjálv lønin regulerað niðureftir í sama mun, so útreiðslan hjá reiðarinum var tann sama.

Tað var tó ein av kokkunum, sum ikki vildi vera við í hesi avtalu. Kortini varð hann løntur eftir henni.

Hetta mál endaði í rættinum. Her førdu vit fram, at eitt er, hvat menn sum so avtala, bert hetta ikki brýtur við grundarlagið fyri sáttmálan. Men tað skal ikki kunna bera til at smoyggja eina slíka avtalu yvir ein, sum ikki er við í avtaluni.

Hetta sjónarmið fekk FF viðhald í rættinum, og soleiðis varð hendan sakin eisini avgjörd.

Hetta er ein sera avgerandi staðfesting. Grundarlagið er sjálvur sáttmálin, soleiðis sum hann er orðaður. Tað er hann, sum einhvør løntakari hevur at halda seg til. So einfalt er tað.

Fiskimenn tryggjaðir við hættisliga sjúku

Fiskimannafelagið roynir støðugt at bota um umstøðurnar hjá fiskimonnum. Felagsstjórnin samtykti fyrr í ár at víðka samlagstryggingina við trygging fyri hættisliga sjúku, og kom hendan skipan í gildi 1. juli. Hvussu hendan skipan virkar verður lýst á heimasíðuni hjá LÍV:

Sum nakað nýtt er tað nú møgulegt at víðka samlagstryggingina til eisini at fevna um útgjald í sambandi við hættisliga sjúku, ið merkir, at um ein av tryggjaðu persónunum fær staðfest eina av 14 navngivnum sjúkum, verður ein avtalað tryggingarupphædd útgoldin í einum.

Tryggingarupphæddin í samband við hættisliga sjúku kann ásetast upp til kr. 75.000,- tó ongantíð meira enn 50% av tí tryggingarupphædd, ið er ásett við deyða á samlagstryggingini. Hvussu hesin peningurin verður brúktur er upp til sjúklingin og avvarðandi.

Tryggingarupphæddin kann sum dømi geva møguleika fyri at

- vera um sjúklingin
- fáa serlæknahjálp
- keypa hjálptól
- gera tillagingar í heiminum
- umleggja lán v.m.

Møguligt er hjá fakfeløgum og virkjum, sum hava teknað samlagstrygging, at víðka tryggingina við hesum tryggingarhátti.

Tryggingarhæddin fellur til gjaldingar, um so er, at ein av niðanfyrinevndu sjúkum verður staðfest. Sí annars tryggingartreytirnar.

- Flestu illkynjaðu krabbameinssjúkur
- Blóðtøppur í hjartanum
- Bypass-skurðviðgjørður/ballónvíðkan av kranslívæðr í hjartanum
- Hjartaloku-skurðviðgerð
- Slag (heilabløðing/blóðtøppur í heilanum)
- Bjølgar á lívæðrum í heilanum
- Ávísir góðkynjaðir svullir í heila og mønu
- Disseminerað sklerosa

- Amyotrofisk lateralsklerosa (ALS)
- Vøddasvinn
- HIV-ígerð, av blóðflutningi ella tengd at arbeiði
- AIDS
- Nýrasvignan (bæði nýru)
- Flutningur av stórum lívgögnum (hjarta, lunga og livur)

Um tú ynskir neyvari útgreining um sjúkurnar, ert tú vælkominn at seta teg í samband við okkum.

Stórt framstig

Tað er eingin ivi um, at hendan tryggingin er eitt stórt framstig hjá teimum tryggjaðu. Støðan frammanundan var jú tann, at komu menn til skaða, høvdu teir sína trygging. Men um teir "bert" gjørdust sjúkir, vóru teir nógv verri fyri við bert tí vanligu sjúkraviðbótini, sum er galdandi.

Men hendan nýggja skipanin bótir munandi um hesi viðurskipti. Seinni kann so takast støða til, um bótast skal um hana.

Hetta málið er ikki bert 7 mánaðar gamalt, men 4 ár og 7 mánaðar gamalt. Men í samsvar við almenna politikkinn, stuðlaður av "andstøðuni" á tingi, er hvørki komið svar ella kemur nakað svar. Hetta er tað, sum politiska skipanin bjóðar føroyska borgaranum.

- Góðgæti
- Víkubløð
- Soft ice
- Miðk shake
- Bakkaravorur
- og mangt annað

Kioskin hjá Ingu

v/ Ingu Joensen
Sandavágur – tlf. 333839

Ferðing hjá toski

Petur Steingrund

Fiskirannsóknarstovan

Toskur gýtir í februar-mars á tveimum týðandi gýtingarøkjum: Á Norðhavinum og í Vágahavinum. Toskur gýtir tó eisini á øðrum støðum. Hann gerst kynsbúgvinn, tá hann er yvir 60 cm langur og 3-4 ár.

Toskur, sum gýtir á Norðhavinum, er um heystið í høvuðsheitum at finna á Mýlingsgrunninum, eystan fyri Fugloynnu og heilt suðuri á Munkagrunninum. Mynd 1 vísir ferðingina hjá toski eystanfyrir til gýtingarøkið. Nógvir toskar vórðu fingir aftur nærhendis staðnum, har teir vórðu merkir. Teir hava móguliga ikki verið kynsbúnir. Legg til merkis, at

sera fáir toskar eru fingir aftur vestanfyrir.

Toskur, sum gýtir í Vágahavinum, er um heystið í høvuðsheitum at finna í Vágahavinum og suður móti Munkagrunninum. Mynd 2 vísir ferðingina hjá toski vestanfyri Suðuroynna til gýtingarøkið í Vágahavinum. Ein partur nýtir eisini gýtingarøkið á Norðhavinum.

Toskur á Munkagrunninum nýtir bæði gýtingarøkini, men tó í størri mun gýtingarøkið á Norðhavinum (Mynd 3). Ferðingarleiðin tykist vera eystanfyri Fugloynnu á 150-200m dýpi. Toskarnir, sum vórðu verðandi á Munkagrunninum, hava móguliga ikki verið kynsbúnir.

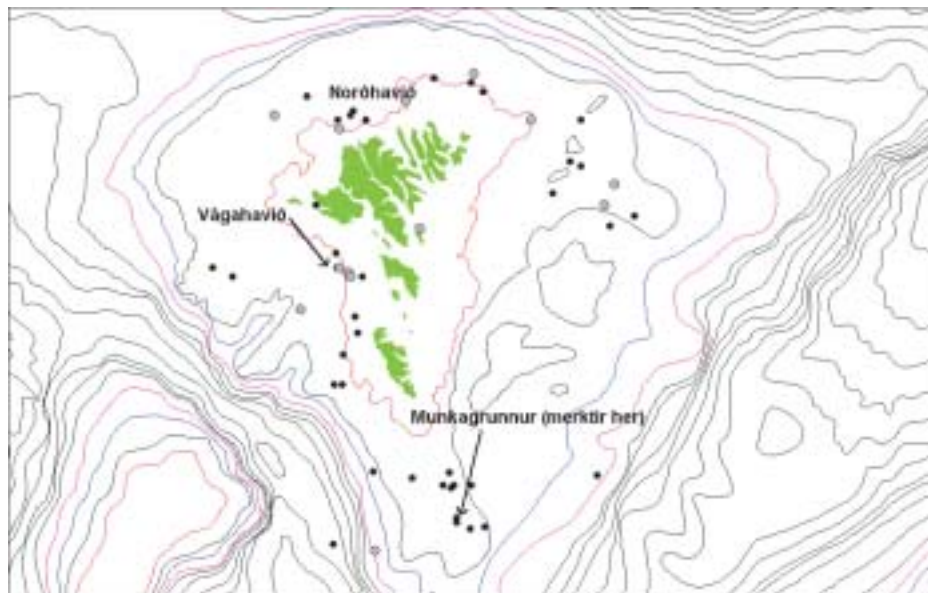
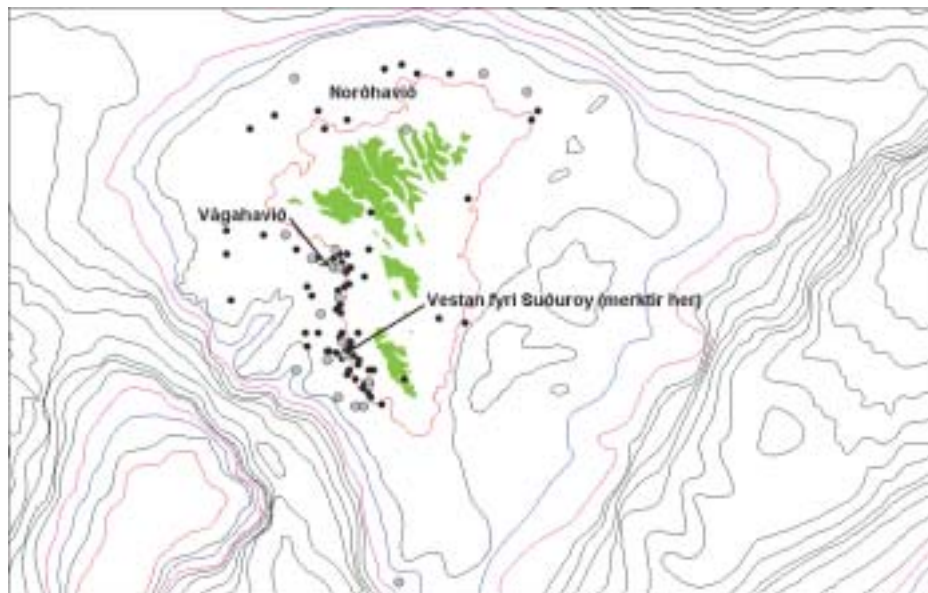
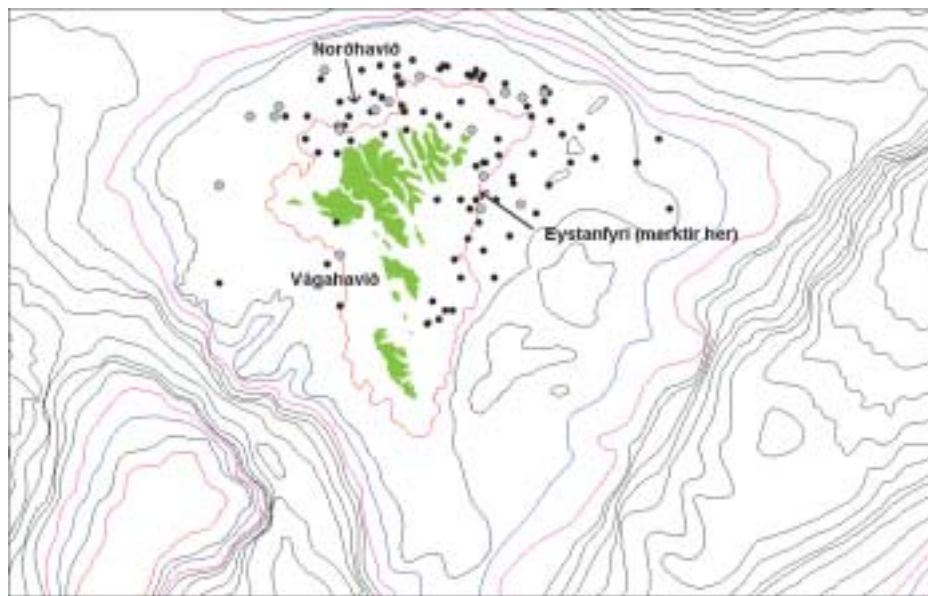
Toskurin tykist nýta sama gýtingarøki á undan ári.

Mynd 1.

Toskur merktur í oktober eystanfyrir og fingin aftur í februar-mars

Mynd 2.

Toskur merktur í oktober vestanfyri Suðuroynna og fingin aftur í februar-mars árið eftir (smáir svartir rundingar) og annað árið eftir (størri gráir rundingar). Dýbdarlinjur fyri hvørjar 100m eru sýndar.

Mynd 3.

Toskur merktur í oktober á Munkagrunninum og fingin aftur í februar-mars árið eftir (smáir svartir rundingar) og annað árið eftir (størri gráir rundingar). Dýbdarlinjur fyri hvørjar 100m eru sýndar.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gegur
MEIRI
MINNI

SANDISONS

Skipsumboðan við drúgvum royndum
í Scrapster og Wick.

Vit bjóða framúr tænastu til øll
føroysk skip til kappingarførar prísir.

Vit greiða allar agentuppgávur og tollgreiðslu.

H&D CALDER

royndir fiskaseljarar, Scrapster

Vit bjóða heildartænastu í samstarvi við SANDISONS
til øll skip, sum ynskja at landa í Skotlandi:

Setið tykkum í samband við:

Alex Calder, umboð	tlf. (+44) 19 55 60 20 17
Donald Calder, fiskakeypari	tlf. (+44) 18 47 89 26 81
ella	tlf. (+44) 19 55 60 33 02
	fax (+44) 19 55 60 35 35
	t-post: Sandisons.Shipping@btinternet.com

Sjólátið 2003

Hesir eru farnir í sambandi við sítt virki á sjónum í
tíðarskeiðnum 1. november 2002 til 1. november 2003:

Karl Hansen,
Glyvvar, 35 ár, doyði við "Stapanum" 3. desember 2002.

Hjalmar Guttesen,
Tórshavn, 52 ár, druknaði í Havn 26. mars 2003.

Hanus Højsted,
57 ár, fórst í sínum starvi við "Fugltúgvuni" 6. mai 2003.

Marnar Petersen,
Klaksvík, 49 ár. Doyði í sínum starvu við "Helenu" 19. oktober 2003.

Fiskahjólíð hjá Jón eisini komið til Alaska

Vit hövdu eina frásögn í fjør um lörvíkingin og kollfirðingin, Jón Mikkelsen, sum er vaksin upp í Kitimat meira ella minni saman við indianarum, har laksaveiðan er ein partur av teirra mentan og lívsgrundarlagi.

Hesir hava somu trupulleikar, sum fiskimenn

aðrastaðni í heiminum hava. Teir veiða fleiri laksasløg, sum hvørt sær verður roknað fyri at vera meira ella minni hótt. Afturat hesum er umráðandi, at tann smái laksur in sleppur undan.

Her er trupulleikin tann, at veiðan vanliga fer fram við gørnum, og í gørnum

verður ikki gjørdur munur á fiskasløgum ella støddum. Her verður alt veitt, og tann fiskur, sum fyrst er komin í gørnini, er vanliga deyður og kann í hvussu er ikki sleppast aftur.

Men her hevur Jón verið við til at skapa møguleika fyri burðardyggari

laksaveiði. Hetta er gjørt við einum sokallaðum fiskahjólí, sum er ein veiðireiðskapur, har allur fiskur verður hildin livandi, eftir at hann er veiddur, og tí ber til at sleppa tí fiski og teirri stødd avstað aftur, sum tað ikki er loyvt ella skynsamt at veiða. Hugsotið er nú ikki heilt nýtt. Fyrstu ferð tað varð nýtt har á leiðini var í 1870-unum, og vóru fiskahjól í upprunalíki nýtt fram til 1930, tá tað eydnaðist garnamonnum at fáa tey bannað.

Gomul uppfinning gjørd nýtilig. Hóast prinsippið við teimum fyrstu fiskahjólunum var í lagi, so vóru ymsir vansar. Hjólíni vóru stór og tung, og tí vóru tey sera trupul at manøvrera, og var tað sera avmarkað, hvussu brúkilig tey vóru í praktiskum fiskiskapi. Tey vóru nevniliga úr viði, sum lættliga brotnaði, serliga um t.d. ein viðarbútur rak á tey. Skuldu tey kunna nýtast, var neyðugt við einum fiskahjólí, har tað bar til at sleppa undan teimum umrøddu vansomum. Tí máttu tey gerast úr aluminium, sum er eitt lætt og sterkt tilfar. Hvørt fiskahjól verður eisini lagað til umstøðurnar, har tey standa, sum t.d. um streymurin er meira ella minni. Hetta hevur eisini eydnast. Fiskahjólíni verða eisini sett saman á ein serligan hátt, sum ger, at tey kunnu standa ímóti stórum trýsti. Stórt sæð øll fiskahjólíni hava hildið, og er hetta í sær sjálvum eitt sera stórt framstig. Arbeitt verður annars áhaldandi við at bøta um skipanina. Afturat styrki skuldu fiskahjólíni vera so mikið bílig, at tað kundi gerast fíggarliga yvirkomiligt at leggja um frá gørnum til fiskahjól.

Hesa uppgávuna hevur Jón tikið uppá seg saman við Charles Muldon, sum er fiskivinnusamskipari, og sum er av indianskari ætt og eisini kennur til laksaveiði. Sum sagt hevur Jón serligar fortreytir, tí hann kennir laksafiskiskapin frá sínun upp-vøkstri, har hann hevur kunnað eygleitt, hvussu indianarar fiska laks.

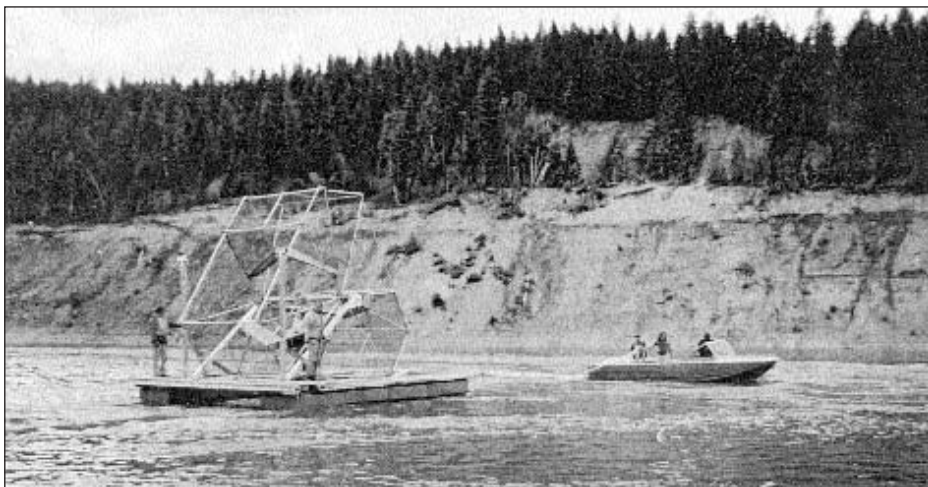
Hetta hevur eisini eydnast væl. Fiskahjólíð er sera einfalt. Tað eru triggjar ella fyra kurvar, sum eru monteraðar á ein aksil, sum verður drivin runt av streyminum í ánni. Hetta ger tað møgult at veiða

Her sæst Jón frammanfyri sítt barndómsheim í Kitimat. Hetta er ein tann seinasta ferðin hjá honum her, tí foreldrini hava selt húsini.

Her sæst fiskahjólíð, sum tað er avmyndað í Alaska. Tað er greitt, at her er talan um uppfinningina hjá Jón.

Hetta er fiskahjólíð hjá Jón, sum vit kundu greiða frá seinasta ár.

Laksur verður nógvastaðni í Alaska hagreiddur eins og í gomlum døgum. Her verður hann royktur og hongdur upp.

laksin livandi. Og tí ber til við einum glúpi at taka tann óynska laksin og at sleppa honum avstað aftur. Hetta skal gerast við glúpi, tí indianararnir trúgva uppá, at laksur, sum er nortin av mannahond, doyri.

Tann laksur, sum kann veiðast mest av, er Sockeye, og ein talva í frágreiðingini hjá Jón og Charles vísir, hvussu væl fiskahjólíð riggar. Tølini vísa, at yvir eitt tíðarskeið uppá hálvann annan mánaða vórðu veiddir 13.824 laksar. Av hesum vóru 11.289, ella 81,7%, sockeye laksar, sum vórðu tiknir, meðan 2.190, ella 15,8%, vórðu sleptir avstað aftur, tí teir vóru ov smáir. Av laksasløgum, sum ikki skuldi veiðast, var veiðan bert 345 ella 2,5% av tí samlaða, og verður hetta roknað sum eitt stak gott úrslit og eitt rættiligt frambrot fyri burðardyggari laksaveiði.

Vit kunnu bert fegnast um, at tað skal hava borið

til at fáa vart laksin á vestsíðuni á Canada á hendan hátt, og vit kunnu vera errin av, at tað er ein førøyingur, sum hevur verið við til at gera hetta møgult.

Tað nýggja í hesi søgu er, at nú vit vóru í Alaska, fingur vit frá fiskivinnu-umsitingini í Sitka eina áhugaverða bók um laksaveiði í Alaska. Og á síðu 41 síggja vit júst eina mynd av einum fiskahjólí, sum "til forveksling" líkist tí hjá Jón. Jón hevur eisini váttað, at hetta fiskahjólíð er so líkt tí, sum hann hevur verið við at gera, at íblásturin greitt er komin hagani.

Hetta er so bert ein nýggj vátan um, hvussu førøyingar uttanlands seta sín spor.

Sum vit greiddu frá í næstseinasta blað, er Jón eisini virkin innan oljivinnuna, og er hann saman við einum øðrum formaður fyri oljuráðstevnu, sum skal haldast í Vancouver í Canada komandi ár.

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir, koplingar v.m.

For- og bakhjólisleiðir og akslar

Og so hava vit tey vælumtóktu "TYFOON" dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar

FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Bjargingarútgærð

á sjógví og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkjútgerð, bjargingar og trygðarútgærð. Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlivsisdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glæðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
í ymiskum støddum.

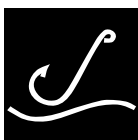
Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

we make fishing
more profitable

Vit framleiða og umvæla øll slag av trolum, so sum:

■ Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flótitrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

■ Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera kompletar fortoyningar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Høvuðsskrivstova:

Vónin P/F
Bakkavegur 22
530 Fuglafjarður
Telefon 444 246
Telefax 444 579
www.vonin.com

Tórshavn:

Alaker
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

Miðvágur:

Telefon 33 29 46

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgærð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgærð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgærð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatións	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgerð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

Fiskiveiða frá opnum bátum á Eysturlandinum

Vit hava fingið hesa frásøgnina frá Niels J. Erlingsson, búsitandi á Akureyri. Hann var sjómaður í Føroyum og fór til Íslands í 1955, har hann sigldi við trolara. Síðan fór hann við bátum við ymiskum reiðskapi. Aftaná arbeiddi hann á landi í nógv ár og er nú givin fyri aldur.

Niels J. hevur skrivað fitt í føroysku bløðunum um føroysk/íslensk viðurskifti. Hann hevur lisið íslenskt tilfar um føroyskan útróður í Íslandi, og hann mælir til, at tað verður reistur minnisvarði um hetta týðningarmikla tíðarskeið bæði í føroyskari og íslenskari fiskivinnusøgu.

Vit hava eisini fingið myndir frá Erlingi. Um nakar kennist við persónarnar, vilja vit fegin frætta.

Niels J skrivar:

Ymsir hava skrivað um tíðina, tá føroyingar róðu út á eysturlandinum í Íslandi. Her er fyrst at nevna bókina "Til lands – útróður í Íslandi" hjá Sá-mali Johansen. Eisini hava aðrir rithøvundar skrivað um sama evnið. Í Íslandi hevur rithøvundurin, Gils Gudmundsson, í 1977 givið út "Skutuøldin" í 5 bindum. Somuleiðis gav tingmaðurin og ráðharrin, Vilhjálmur Hjálmarsson, ættaður úr Móaafirði, út bókina "Teir broyttu Íslandssøguna", sum kom út árið 1995. Í hesum tveimum seinastu útgávu-unum er kanska ymist, sum ikki er so kent, ella sum tað ikki hevur verið nomið við áður. Ikki mugu vit heldur gloyma bókurnar "Fiskiveiði – Fiskimenn", bind 1 og 2, eftir Erlendi Paturssyni, fyrrverandi formanni í Fiskimannafelagnum.

Mangt er líkt hjá føroyingum og íslendingum. Menn vistu av nógvum fiski við landið, men tað vóru hvørki bátar ella skip til at halda út á havið at veiða hendan fisk. Fiskireiðskapurin var so vánaligur, at illa gekk at fáa fisk at bíta á. Meira var, at menn ikki høvdu kunneleika til agn. Í Íslandi varð fyrst brúkt beita úr toskinum sjálvum, og eisini varð brúkt at seta hjartað úr toski fremst á húkinum.

Føroyingar komu fyrst yvir á eysturlandið í 1872 ella 1873, ella umleið samstundis sum Trappubrøðurnir vóru á Seyðisfirði við sluppini Fox og fyltu skipið. Í 1871 man Alexander Midjord hava verið við "Lerkinum" og róð út frá Seyðisfirði. Seyðisfirðingar skriva til Altingið 12. mars 1875. Har er sagt í skrivi, at árið 1871 er føroyskt skip komið til Seyðisfjarðar og róði út har við bátum. Í sama skrivi er sagt frá, at í 1872 eru komin trý skip til Seyðisfjarðar at rógva út. Árið 1874 eru skipini, sum komu til Seyðisfjarðar at rógva hagani við bátum, fimm í tali.

Somuleiðis er sagt frá, at til Norðfjarðar var komið eitt skip í 1873, og árið eftir vóru tey tvey.

Landtøka.

Føroyingar á Bakkafirði í 1917.

Útróðrarskúrar á Seyðisfirði. Fremst er føroyskur bátur.

Íslendingar taka eftir føroyingum. Tað er einki at ivast í, at tíðindini frá hesi stóru veiðini hjá føroyskum skipum, sum lógu inni á eysturfirðunum, hava borist til Reykjavíkar. Tí árið 1876 fóru skipini hjá Geir Zoega, "Fanny" og "Reykjavíkin", á toskaveiði á suðurlandinum, eftir at tey høvdu veitt eftir hákellingini um várið. Seint í juni mánaða minkaði toskaveiðan knappliga, so menn hildu tað ikki vera ráðiligt at liggja við ongari veiði. Tá er tað, at "Reykjavíkin" kemur inn til Reykjavíkar og tekur væl av útgerð, salt og proviant, og heldur avstað eystur fyri land og til Seyðisfjarðar. Hetta

var seint í juli mánaða, og eftir ein og ein hálvan mánaða var "Reykjavíkin" aftur heima við fullari last, 23.000 fiskar. Árið eftir fóru so bæði skipini eystur eftir, eftir at hákellingavertíðin var av í juni. Veiðan var eins góð og árið frammanundan, og tað var ikki so long tíð liðin, til bæði skipini høvdu fyllt seg, "Fanny" hevði 14.000 fiskar og "Reykjavíkin" 23.000 fiskar. Tey hildu beinleiðis inn at landa, og síðan var farið út aftur beinanvegin.

Róku til Føroyar Hin 23. september hevði "Fanny" fingið uppí aftur, 14.000 fiskar. Tað sama var við "Reykjavíkini". Hon

kom til Reykjavíkar í øllum góðum, hóast tað var av ringasta veðri. Verri var við "Fanny". Hon var nógv minni og fekk ringan túr. Hon endaði í Føroyum, 27 dagar frá tí hon legði út frá Seyðisfirði. Skipið var so illa farið, at manningin mátti lata skipið vera eftir í Føroyum og fór aftur til Íslands við postskipinum 29. november.

Ikki var sørt, at roynt varð at forða fyri útróðri føroyinga við bátum frá eysturlandinum. Men tað fekst ikki viðhald fyri teimum klagum og skrivum, sum vóru send Altingi og aðrari yvirvöld. Sum árin liðu, kundu keypmenn og onnur leiga hús til føroyingar fyri fitt av peningi.

"Aldan", flutningsbátur hjá Øldufelagnum á Seyðisfirði.

Uppskipan á Skálum.

Seyðisfjørður um aldamótið.

Føroyingar bóru seg eisini væl at, so øll mótmæli steðgaðu.

Tá flestu føroyingar vóru og róðu út, vóru tey fleiri hundrad – bæði kvinnur og menn. Sagt er, at á Vopnafjørðinum skuldi vera flest, 240 fólk. Líka frá Langanesi og suður við øllum eystfjørðum vóru føroyingar og róðu út. Eisini vóru menn á Norðlandinum sum á Melrakaslettum og víðari á norðlandinum.

Hendan tíðin, tá føroyingar róðu út við smábátum í Íslandi, er so stórtur partur av fiskivinnusøgu Íslands, at hon má á ongan hátt gloymast burtur. Eg haldi, at tað hevði verið best, um reistur varð

minningarsteinur ella annað á Seyðisfirði, sum minti um hesa roynd hjá føroyingum í fremmandum landi.

Vit kunnu skoyta uppí her, at vit herfyri høvdu vitjan av manni frá Thórshøfn í Íslandi, sum hevði ætlan um at endurskapa ein útróðrarskúr á Skálum á Langanesi, sum var eitt av útróðrarplássunum hjá Føroyingum. Hann skuldi eisini vera eitt minni um føroyingar. Kanska kundi okkurt verið gjørt í hesum sambandi.

Nú flyta Annfinn og Jytte úr Kitimat

Sum greitt er frá í øðrum greinum, vóru vit í samband við Alaskaferðina framvið hjá hjúnunum Jytte og Anfinni Mikkelsen. Tey hava búð í Kitimat í Canada, tætt við markið til Alaska, í 38 ár.

Men nú hava tey selt húsini. Anfinn er farin frá við eftirløn, og børnini eru langt síðan flutt. Tvey teirra, Jón og Katrina, búgva í Vancouver. Tískil hava tey keypt hús einar tveir tímar við bili og ferju norðanfyri býin. Hetta er ikki langt eftir canadiskum viðurskiftum, so tað fer at liggja væl fyri at vitja "stórbýin".

Anfinnur er føddur í 1933 og er tískil 70 ár. Hann er sonur Katrinu og Petur Mikkelsen úr Leirvík. Tey vóru bæði ættað úr Gøtu, men Petur, sum upprunaliga var fiskimaður, gjørdist lærari í Leirvík í eitt mannaminni. Tey vóru 6 systkin, og umframt Anfinn vóru tey: Óli, Páll, Jónsvein, Marjun og Eyðleyg.

Her kann verða skoytt uppí, at pápi Katrinu – mamma Anfinn, var Óla Jákup Zachariassen, í Jákupsstovu í Norðragøtu, sum var ein av stovnarum FFs, og sum møtti til teir fundir í 1911, har stovningin varð fyrireikað.

Fyrst til skips, síðan at lesa Anfinn fór, sum allir ungir dreingir, til skips sum ungur. Hann byrjaði sum kokkadrongur við "Krossteini", har Grækari Hansen úr Norðragøtu, sum var giftur við Onnu, mostir Anfinn, var skipari. Seinni gjørdist hann dekkari og kyndari. At vera kyndari var vorðið sum jobb. Ein slíkur trolari brendi 14 tons av koli um dagin, og hvør moli skuldi lempast við spaka. Hestakreftirnar vóru hóast alt ikki fleiri enn 600. Anfinn hevur seinni roknað út, at bert 10% av orkuni í kolinum kom til sættis.

Anfinn fór á preliminar- og studentaskúla í Havn. Aftaná á studentsprógv, eins og í summarfrítíðunum, fór hann aftur at sigla við ymskum leirvíksbátum. Hetta gav

Jytte og Anfinn frammanfyri hús teirra í Deville 21. Tá høvdu tey selt og eru síðan flutt út býnum, her tey hava búð í nærum 40 ár.

Á veg heimaftur. Canada er stórsligið sæð úr flogfarinum.

jú ein førning, sum seinni er komin til nyttu í lívinum. Seinni fór hann at lesa til kemiverkfrøðing í Keyptmannahavn. Har hitti hann Jytte, sum var sjúkraisystir, og tey giftust. Hon er ættað úr Kollafirði, dóttir Emmu og Carl August Jensen. Tey vóru átta systkin. Umframt Jytte eru tey Jenny, Otto, Børge, Emmy, Gurli, Carl Erik og Birgit.

Fekk í boði at fara til Canada Í 1965 fekk Anfinn í boði at fáa arbeiði í Canada. Hann kundi velja ímillum at arbeiða í Arvida eystantil í Canada og Kitimat, sum er ein lítill býur, umleið 12.000 íbúgvar, sum liggur einar 700 km norðan fyri Vancouver. Hetta er langt av leið. Tað tekur einar 20 tímar at koyra til stórbýin Vancouver. Hetta var tað vanligu hjá teimum fyrr. Nú verður flogið, og tekur hetta hálvanannan tíma. Kitimat liggur innast í einum fjørði, sum er uml. 80 fjórðingar langur. Hetta er ikki langt frá markinum til Alaska, einir 4-5 tímar við bili. Í Kitimat liggur væl fyri at hava bát og at fara á flot sum ein rættur føroyingur. Her veiða tey laks við teimum avmarkingum, sum eru her og so kalva og ymisk onnur fiskasløg. Og fiskur er eisini framvegis tað

besta, tey fáa. Tey búa jú í villini náttúruni, so tað ber eisini til at veiða á landi. Her fæst m.a. elgar og villgeitir. Her eru eisini bjarnir. Men til tað krevst serligt loyvi.

Sum at vera bygðarkona í Kollafirði Jytte heldur ikki munin millum at vera í Føroyum og Kitimat vera so serliga stóran. Í báðum støðum eru forholdini smá, og fólk kenna hvønn annan sera væl. Jytte hevur ikki arbeiðt úti, meðan hon hevur búð í Kitimat. Tað var tað besta fyri børnini at vera heima, og tá eingin omma var at taka til, hevði tað verið ov bundsligt eisini at arbeiðt úti. Men hetta hevur eisini gjørt tað møguligt hjá henni at taka sær av øðrum børnum, eisini eftir at teirra egnu børn eru undankomin. Tey hava passað tveir dreingir, og her er blivið so væl ímillum, at hesir kalla Jytte og Anfinn fyri mamma og pápi, og tað gera foreldrinu eisini.

Eitt av tí, sum eg náddi, var nevnliga at hitta hesi bæði, Barbaru og Ken Cappel. Tá eg kom til Kitimat, vóru Annfinn og Jytte ímóti mær. Og vit fóru beinleiðis heim til Barbaru, sum hevði gjørt ein leskiligan døgurða til okkum. Ein "fínur" døgurði her er sjálvsagt laksur.

Søgan hjá Barbaru og Ken man vera lík henni

Her síggja vit Barbaru til arbeiðis í Wings Travel. Kanska fer hon at selja ferðir til Føroyar.

Her síggja vit hinumegin fjørðin Alcan, aluminumsvirkið har Anfinn hevur arbeiðt stóran part av sínum arbeiðslívi.

hjá so nógvum øðrum í Kitimat. Hetta er jú ein nýggjur býur, og tí eru øll tilflytarar ella børn hjá tilflytarum. Summi flyta burtur aftur, men tey bæði hittust og gjørdur av at verða verandi. Tey eiga tveir synir, Robert og Michael, og Robert er farin at lesa. Hetta ger ung-

dómur í Kitimat í Victoria, sum er høvuðsstaður í landspartinum British Colombia. Victoria liggur annars á Vancouveroyinni beint yvirav Vancouver. Hetta er sum hjá okkum at senda børnini til Danmarkar. Tey sleppa heim til jóla og so í summarfrí, men tá mugu tey eisini ar-

beiða fyri at forvinna eitt sindur av peningi.

Ken er handverkari og hevur úr at gera. Hann hevði arbeiðt yvir hvønn dag í langa tíð hesa tíðina.

Sjálv hevur Barbara eina ferðaskrivstovu, Wings Travel, og har var nóg mikið at gera. Føroyar eru kanska ikki nakað upplagt ferðamál hjá fólki har á leiðini. Men hon sendir tó ferðafólk til Íslands, og kunnu tey fara til Íslands, er tað ikki so langt afturat at fara til Føroya. Og eyka-kostnaðurin man vera uppá seg lítill. Avrátt varð at seta Barbaru í samband við føroysk ferðamannaáhugamál, so hvør veit ...

Tað var greitt, at sera væl var millum tey bæði hjúnini, hóast rættiliga stóran aldursmun. Barbara hevði skipað fyri fráfaringarsamkomu fyri Anfinni og Jytte, har teirra vinir høvdu møguleika at koma at siga teimum farvæl. Her vóru eini 40 fólk, millum hesi vóru eisini Sammy Robinson, sum er umrøddur í aðrari grein.

Øll hesi fólkinu og mong afturat kenna í hvussu er Føroyar!

Útflutningurin minkar

Sambært útflutningshagtolunum hjá Hagstovuni er útflutningurin (tá skip ikki eru íroknað) teir fyrstu sjei mánaðirnar av árinum minkaður í virði við knapt 300 mió krónum. Einku er, sum bendir á, at hetta verður vunnið

innaftur, tað sum eftir er av árinum. Heldur tvørturímóti.

Allir vørubólkarnir eru minkaðir í virði og næstan allir í nøgd. Stóra minkingin í nøgd av ísaðum og frystum fiski stavar frá makreli, sild og

svartkjæfti, men hendan nøgdin er ivaleyst tann, sum sæst aftur sum vøkstur innan fiskavørur til ídnað.

Nøgdirnar av botnfiski, sum fara óvirkaðar av landinum, eru á sama støði sum í fjør.

Útflutningur Føroya jan. - jul. 2002 í mun til 2003

	Broyting í virði í 1.000 kr.	Broyting í nøgd í tons
Ísaður og frystur fiskur	- 84.507	- 15.493
Ísað og fryst fiskafلاك	- 86.572	- 5.404
Saltfiskur	- 33.890	- 1.510
Rækjur og skeljar	- 578	1.669
Laksur og síl	- 77.195	- 3.659
Tilgjørdur fiskur	- 10.736	168
Fiskavørur til ídnað	- 644	- 13.855
Aðrar vørur	- 4.936	- 189
Tilsamans	- 299.057	- 10.564

Nevnd um ósemjur

Sum tað hevur verið frammi fyrr, hevur Bjarni Djurholm sett eina nevnd, sum skal koma við uppskoti um at gera eina skipan fyri skjóta loysn av trætum á arbeiðsmarknaðinum og at gera uppskot um eina nýggja semingsmannalóg.

Tann fyrri parturin av setninginum skal sleppa samfelagnum undan drúgv-ari trætu um, hvør ið hevur rætt, tá træta er um røttu fatan av sáttmál- anum, og henda træta kanska førir við sær tiltøk av ymiskum slag.

Hendan nevndin er komin í staðin fyri ta lóg- gávuna sum landsstýris- maðurin ætlaði at fremja fyrr í heyst, men sum undirtøka ikki fekst fyri.

Tað, sum nú er gjørt, er at seta partarnar á ar- beiðsmarknaðinum sam- an í eina nevnd við ein- um óheftum formanni. Úrslitið skuldi helst verið ein semja um eina fram- tíðarskipan á økinum, so vit sleppa undan øllum práti um arbeiðsrætt og fútarætt at loysa arbeiðs- ósemjur í framtíðini.

Tað kann verða nevnt, at júst hesin leisturin er tann sami, sum Óli Jacob- sen setti skjótíl á, tá hann var í landsstýrinum í 1998. Hendan nevndin fekk eina kanska heldur treka byrjan, men kom ikki á mál.

Vónirnar eru betri hesu- ferð um, at nakað skal spyrjast burturúr. Annars er Óli við í nevndini vegna Fiskimannafelagið. Formaður er Kári á Rógvi, lögfrøðingur, sum hevur drúgvur royndir við nevndararbeiði frá grundlógarnevndini.

Hin setningurin er at gera uppskot til eina nýggja semingsmannalóg. Her setti Óli eisini eina nevnd í 1998. Hon kom nakað áleiðis, men tó kom einki burturúr. Her skuldi eisini verið møg- ligt við eini semju. Stórt sæð hevur semingsmanna- lógin frá 1928 riggað væl, men hon hevur tann

f.h. Bjarni Djurholm, Kristoffur Laksá, møtti fyrri Bjørgfríð Ludvig fyrri Arbeiðs- gevarafelagið, Heini Joensen fyrri Starvsmannafelagið, Thomas Magnussen fyrri Landsstýrið sum er arbeiðsgevari.

f.v. Søren Pram Sørensen, lögfrøðingur í Vinnumálaráðnum, sum tó ikki er í nevndini og Kári á Rógvi, formaður.

f.v. Jógvan Norðbú, fyrri Reiðarafelagið, Óli Jacobsen, fyrri Fiskimannafelagið, Søren Pram Sørensen. Páll Nielsen, advokatur, umboðar Føroya Arbeiðarafelag, men hann var ikki við á hesum fundinum.

vansa, at hon umfatar ikki almenna arbeiðsmarknaðin. Ein broyting tann vegin verður ikki mett at

elva til teir stóru trupul- leikarnar.

Fyrsti fundur í nevndini var 23. oktober, har Bjarni

Djurholm var til staðar at ynskja nevndini góðan byrð. Vit frætta meira, sum frá líður.

Krossurin var neyðugur

Tí at eg ætlaði mær einki at vita tykkara millum uttan Jesus Kristus og hann krossfestan. – 1 Kor. 2,2

Tá eg í 1980 var í Ísrael, keypti eg eina lítla skurð- mynd av Jesusi. Hon er gjørd úr træ, og vísir Jesusi gangandi boygdur undir krossinum.

Nýliga kom eldri sonurin við skurðmyndini, og vísti mær hana. Síðani tók hann krossin í aðra hondina og Jesus í hina, koyrði báðar hendurnar aftur um bak, og bað meg velja aðra hondina.

Eg valdi høgru hondina. Hann rættir hana fram, men hon var tóm. Hann hevði koyrt bæði Jesus og krossin í vinstri.

Hetta talaði soleiðis til mín, at Jesus og krossurin kunnu og skulu ikki skiljast sundur.

Skilja vit Kristus frá krossinum, hvørur gleði- boðskapurin, tí sjálv kjarnin og grundarlagið verður burtur.

Krossurin uttan Jesus, er bara eitt rátt og kenslu- leyst deyðsamboð.

Jesus uttan kross, er ikki frelsari heimsins, og var ikki tann lovaði Messias, sum t.d. Jesaja 53 spáddi um.

Jesus uttan kross, hevði ikki kunnað rópt: "Tað er fullgjørt!"

Var Jesus uttan kross, hevði blóð hansara ikki runnið fyri heimsins syndir.

So hevði Jesus heldur ikki uppfyllt lyftini í gamla testamenti.

Hevði hann stigið niður av krossinum, og bjarga sær sjálvum, sum tey spottandi róptu, hevði hann ikki bjarga øðrum, – og vit vóru uttan bjarging.

Jesus og krossurin hoyra saman. Tað var Guðs vilji og frelsuætlan.

Á Golgata síggja vit Guðs ræðuliga dóm yvir synd- ina. Í Guðs eygum og hjarta er syndin so álvarsom, at Guð bara kann fyrigeva hana, vegna Jesu sáttar- deyða á krossinum.

Á Golgata síggja vit samstundis Guðs stóra kær- leika.

Hann lat son sín líða og doyggja í okkara stað.

"Okkum til friðar kom revsingin niður á hann, og av sárum hans fingur vit heilsabót"

"Tí at so elskaði Guð heimín, at hann gav son sín, hin einborna ..."

Á krossinum bløddi Kristus fyrri syndirnar hjá hermonnunum, sum tóku hann og negldu Hann til krossin, fyrri syndirnar hjá Pilatusi, farisearunum, Judasi, lærusveinunum, jødafólkinum ... fyrri allar heimsins syndir. Eisini fyrri tínar.

Jesus er frelsari heimsins. Við at líta á hann, taka ímóti honum, fært tú fyrigeving syndanna og ævigt lív.

Hann á krossinum aleina
øll mín vón og gleði er;
hvat so aðrir vilja meina,
hann hjá mær av øllum ber.
Eingin tann, ið nevast kann,
gjørði mær so stórt sum hann:
Hann kann meg við Guð sameina,
hann á krossinum aleina.

Ms.140

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gekur
MEIRI
MINNI

Marna á Eiði 75 ár

Leygardagin 1.november fyllir Marna Joensen á Eiði 75 ár og skal hon fáa eina heilsan higani.

Ráfiskagrunnurin hevur fingið skuldina fyri nógv ringt, men okkra kennskapur stavar frá hesum forketraða grunni. Í sambandi við fundir úti í táverandi fiskivinnustovuni í Tinganesi kom eg at kenna tvær eiðisgentur, sum arbeiddu har. Aðra giftist eg við, og gjøgnum hina, Óluva, kom eg fyrst at kenna ommu hennara Sannilenu, og síðan foreldrini Jákup og Marnu. Í heiminum hjá teimum eri eg síðan komin sum húsfólk og havi kent meg líka væl hvørja ferð.

Marna er ættað av Tvøroyri, dóttir Óla hjá Pola og Sannu Helenu, sum var úr Sumba. Marna fekst við tað, sum ungar gentur gjørdtu tá, sum t.d. húsplass og líknandi.

Men í 1955 giftist hon við Jákup "á Norðsøku" á Eiði, sum fyri ein stóran part hevur verið á sjónum. Marna hevur havt "full-time" arbeiði sum fiskimannakona, og hon hevur skapað eitt hugnaligt heim, har øll kenna seg væl, so blíð tey bæði eru. Sum fiskimannakona hevur hon verið ein framúr stuðul hjá Jákup, og er hon ein av teimum mongu fiskimannakonunum, sum hava verið og eru mergurin í samfelagnum.

Marna er sera vitandi og hevur eisini sína hugsan um samfelagsviðurskipti. Hon er vaksin upp í grannalagnum hjá Petur Mohr Dam, og tað sum varð sátt tá, stendur framvegis við. Men Marna fyrrir ikki fyri tað at siga sína hugsan, tá ikki alt gongur eftir bókin.

Tey bæði Marna og Jákup hava nógv áhugamál. Tey hava verið við í fráhaldsarbeiðnum í mong

ár, og hava tískil eisini eina greiða støðu á tí økinum.

Eisini eru tey sera virkin í tí norðurlenska arbeiðinum, sum fer fram á Eiði. Tey hýsa fremmandum gestum sum koma til Eiðis, og tey eru við í teimum norðurlanda ferðum, sum skipað verða fyri har norðuri. Tískil hava tey ein stóran vinaskara ikki bert heima í Føroyum, men eisini ymsa staðni í Norðurlondum.

Marna og Jákup eiga børnini Edvard, sum býr í

Sandavági, Óluvu, sum býr í Kollafirði, Karin, sum býr á Eiði, og Onnu, sum býr á Strøndum.

Vit í okkara húski vilja ynskja Marnu hjartaliga tillukku við teimum 75 árunum! Hon er ikki heima føðingardagin. Ístaðin vitjar hon sínar røtur, og hetta er eisini henni líkt!

Óli

Landsfundur verður 30. des.

Landsfundurin hjá fiskimannafelagnum verður í ár 30. desember. Hann verður í Norðurlandahúsinum og byrjar kl. 10.

Skráin er fyrst og fremst samb. viðtøkum felagsins: ársfrágreiðing, roknskapur, val av grannskoðara, ásetan av limagjaldi v.m.

Vit plaga at taka eitt serstakt evni upp á hvørjum landsfundi. Í ár verður tað sama evni, sum var til viðgerðar á stevnuni í Alaska, sum er umrødd her í blaðnum, nevniliga trygd og heilsa hjá fiskimönnum. Tey sum koma at leggja fyri um hetta evni eru Pál Weihe og Anna Maria Simonsen, sum saman við Óla Jacobsen umboðaðu Føroyar í Alaska.

22. november og 13. desember kl. 19.00 verður stór jólabuffet á Hotel Nord við meira enn 35 ymiskum heitum og køldum rættum.

Undir borðhaldinum verður felagssangur við Heina Ziska og Jákupi Marner Anthoniussen.

Undirhald og skemt við Essa Jacobsen.

Dansur verður aftaná.

22. november spælir Science Fiction.

Bussur koyrir úr Klaksvík kl. 18.30 og kl. 23.00, og heimaftur eftir tiltakið.

Kostnaðu fyri alt tiltakið: kr. 300,-
Einans dansur: kr. 100,-

Tilboð fyri alt tiltakið við gisting á duplulkamari: kr. 500,- fyri hvønn.

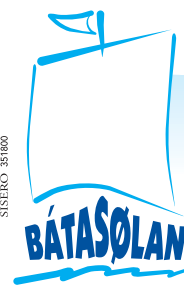
Ring og bílegg borð á tel. 451244 ella 217020.

Hotel Nord
tel. 451244 faks 451245 FO-750 Viðareiði

BYLGJAN til sølu

Slag:	Útróðrabátur	Tilfar:	Eik/bók
Longd:	13,01 m	Breidd:	4,36 m
Djúpd:	2,46 m	Bruttovekt:	21,6 t
Fiskiloyvi 4A	77/154 dagar		
(lína/snella)	+ 30/60 dagar á Føroya Banka		
Motorur:	Caterpillar 65,4T (1993)		
Megi:	210 HK	Mesta ferð:	11 míl
Øll vanlig nautisk útgerð. 24 volt ravmagn. 4 elvágasnellur og línuspæl. Eyka aluminiumsbrúgv fylgir við. Báturin er í fiskiklárnum standi.			

www.batasolan.com

Søla, keyp og umbýti av nýggjum og brúktum fiski-, ali- og frítíðarbátum ... vit eru hollir í bátaráðum!

v/ Sámál J. Joensen
Sundsvegur 11 • FO-100 Tórshavn
tel 32 16 66 • fax 32 17 66 • far 21 38 00
info@batasolan.com • www.batasolan.com

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

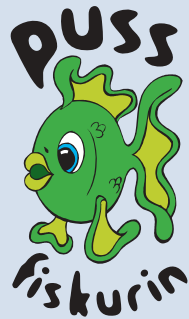
Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Strævegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

– Eg verði altíð so glaður, tá ið eg síggi konu tína!
– Hví tað?
– Tí at hon ikki er kona mín.

Lærarinnan greiðir næmingum frá um yvirarbeiði:

– Óli, tá ið pápi tín hevur verið til arbeiðis allan dagin og ikki kemur heim, men ringir og sigur at hann er á skrivstovuni. Hvat ger hann so?
– Ja, tað spyr mamma eisini ...

Tú vart miðdepilin á veitsluni í gjárkvøldið.
– Tað merkti eg einki til.
– Nei, tað var ikki fyrr enn tú vart farin til hús.

Hvussu er vorið við Óla?

Hann er vorðin politikari.

Tað var spell. Hann dugdi annars so væl í skúlanum ...

Skipsførari? Og hann dugir enntá ikki at svimja.

Og hvat so. Tú vilt verða flogskipari, men tú dugir neyvan at flúgva.

Hoyr her kona, tá tú koyrir bil, skulu lyktirnar vera tendraðar alla tíðina.

– Eisini tá ið eg koyri á einum blindum vegi?

Tíðindi frá Gunnbjørn í Australia:

Føroyskt skip bjargar sjómonnum við Malaysia

Í greinini um fyrítøkuna Pf. Thor her í blaðnum søgdu vit, at stjórin, Gunnbjørn Joensen, skuldi fara til Australia at bógva nakrar mánaðar.

Hann hevur lovað at senda okkum tíðindini, og nú um dagarnar fingur vit tíðindi um eina hepnar bjarging framd av føroyingum, nærur so langt burtur sum tað slepst.

"Thor Supporter", sum arbeiðir út fyrri Sandakan í Eystur Malaysia saman við seismiskskipinum "Geco Eagle", bjargaði 3 monnum sunnudagin tann 19. oktober.

Teir skjóta seismik í hesum økinum, og har eru eisini onnur skip, sum hjálpa til. Eitt av hesum skipunum kom fram á tríggar menn, sum lógu í sjónum. Tað varð rópt beinan vegin á "Thor Supporter" um at koma at hjálpa. Hetta gekk skjótt fyrri seg. Longu 5 minuttir eftir, at teir fingur boðini, komu teir fram á mennirnar, og 5 minuttir eftir hetta vóru allir 3 mennirnar bjargaðir umborð á "Thor Supporter", so her má sigast, at teir hava borðið skjótt at. Hetta var 6 míl úr landi. Mennirnar vóru ikki í bjargingarvesti, men teir hingu í bátinum, sum var hálvdur. Tað var pápi og 2 synir

Gunnbjørn Joensen.

hansara. Teir komu frá einari oyggj uttanfyri har, og teir vóru á veg til Sandakan í einum træbati við páhangsmotori. Tað kom vindur, og báturin hálvdist. Teir høvdu ligið í sjónum í góðar 12 tímar, men vóru rímliga væl fyrri. Stutt eftir kom eitt skip frá sjóverjuni og tók mennirnar og silgdi teir til Sandakan, har teir vórðu innlagdir til observation.

Eftir hetta eru nógv rós komið til manningina á "Thor Supporter" fyrri at hava handlað skjótt og rætt. Skipari er Zakaris Jacobsen.

Vit onnur kunnu bert fegnast um, at føroyingar kunnu gera seg galdandi á hesum økinum eisini.

"Thor Supporter".

Á koritnum er tilskilað hvar umrødda hending fór fram.

dagsins MYND

So vakurt er á leiðini við Kitimat í Canada. Vatnið er sum ein spegil, so myndin kann eins væl vendast á høvðið.